

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

LILII GREGO
RII GYRALDI FERRA
RIENSIS, DE SEPVL-
*chris & uario sepelien-
di ritu, libellus.*

AD LECTOREM.

Inferias tumultuosq; tibi, supremaq; iusta,

Hoc collecta breui codice, Lector habe.

Quod superest, lethi memores uiuamus & ipsi,

Et sic, ut morti uita superstes eat.

Basileæ, apud Mich. Ising.

M. D. XXXIX.

*Jo. Valerij martinez. f. v. d.
fabry. q. n. sedis Castaragust.
et Bitubio thesa thier. f. m. z.*

L I L I V S G R E G O

R I V S G Y R A L D V S , I O A N N I .

F R A N C I S C O P I C O M I R A N

D V L A E P R I N C I P I

S . P . D .

EX quo tu me, PICE optime, ex urbana tempestate naufragum et omni ex parte quassatum, rerumq; omnium inopem, in hoc florentissimo tuo oppido Mirandula quasi in portum collegisti, ubi, ut alter Alcinous iactatum Vlysses, me ultra merita fouisti, sæpiusq; inter loquendū à me petisti, an quicquā inter naufragij tabulas reliqui superfuisset, quod si non publice & passim omnibus exponi, priuatim saltem & seorsum ab amicis præsertim intimis cōspici posset: & inter alia me rogasti de sepulchrorum et sepeliēdi ratione, quod tu scilicet iam supergressus septenarij et nouenarij anni accipitē climactera, sepulchrū tibi mediteris. Quare cum inuolucrū nescio quo fato mecum enataffet, illud his diebus quibus tu apud Clementem VII. Pont. Max. & Carolū V. Augustū Cæsarem Bononiæ absuisti, tanquā mango interpolauī, non quidem ut illud uenale haberem, sed ea tantum ratione ut aliquam tibi si nō gratiam referrem (qui enim id possem?) at saltem illius signifi-

A 2

EPIST. LILII AD FR. PICVM.
cationem præ me ferrem. Vale, ex arce tua
Mirandulana, mense Aprili, M. D. XXXIII.
cuius anni mēse Octobri infelix princeps &
uita & oppido à fratris filio per no-
cturnas insidias priuatus est, &
ego miser omni fortuna ex-
utus, uix uiuus euasi.

L I L I I G R E G O:
R I I G Y R A L D I F E R R A R I E N.
D E S E P V L C H R I S E T V A -
r i o s e p e l i e n d i r i t u , a d C A R O -
L V M M i l t h z i e ñ . G e r -
m a n u m ,

VNT plerique, CAROLE, qui nullis sumptibus, nullis quantumuis immodicis expēsis parcunt, ut uel ædes sibi magnificas, uel illustria monumēta cōstruant, nō illa quidem perpetuò duratura, ut quæ omni tū fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita, qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius temporis gloriā consequunt: ex ijs enim eorū quēdā animi magnitudo cōspicitur. Tu uero cum didiceris nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio pariūtur, omni ope & studio niteris ut tibi tale compares monumentum, quod duret eternū. Nam cum sis nobiliss. familia genitus, in qua cum plureis tum literarum omnis generis, tum armorum studijs excellentes floruerē, nō solum in ista uestra tota, ut est latissima, Germania cogniti, sed ob eorum domi forisq; egregia facinora per omnem ferē Europam celebrati, quibus ne tu degener esse uiderere, in Italiam commigrasti, luculenta tibi optimarum artium uir

tutumq; omniū monumēta paraturus, atq;
 in primis sanctiss. tum pōtificijs tū ciuilibus
 legibus strenuē operā impēdis, quarū auspi-
 cio uides iustissimē cuncta regi, cædes tolli,
 ius et equū coli, mores custodiri, ciuitates de
 niq; & resp. florere. Sed interea & humanio-
 rum studiorū nō aspernaris elegantiam, nec
 minus etiā amplecti uideris eius facultatis
 professores, quos et tua liberalitate munifi-
 cētiaq; demereri, amātissimosq; tui efficis,
 ut qui illius sententiam optime teneas, nullū
 præclarius nec perēnius esse monumentū as-
 serētis, quā bonarū literarū. Nam per Deū
 immortalē, quid Simadio, qd Meridi, quid
 Artemisq; quid alijs demū penē innumerabi-
 libus, ingētes moles uerius quā sepulchra
 struxisse profuisset, quarum nunc uix nomi-
 na restant, nisi literarijs monumētis potius
 quā cēmētitijs & marmoreis structa fuis-
 sent: necdum earum in pręsentia alia manet
 imago, nisi quam fidelissimo literarum stylo
 scriptorum bonorū manus formauere. Er-
 rat CAROLE, errat profectō quicumque uel
 Bryaxin, uel Phidiā, uel Polycletum, uel Ly-
 sippum, aliūmue quemuis ex eiusmodi cele-
 bratis artificibus, aliquid ex marmore, aliō-
 ue quouis metallo seu materia effinxisse pu-
 rat, quod elegātius perfectiusq; fuerit, quā
 quæ uel ab Herodoto, uel Diodoro, uel Pli-
 nio alijsue scriptoribus expressa sunt. Qua
 exre,

ex re, recte, ut opinor, ille qui interrogatus. quo uellet artifice potius, quòue metallo effingi: malle se, ait, excellentis scriptoris laudibus describi, quàm ullo quantūuis precioso metallo ab optimo quoq; artifice effingi: illius enim scripta, quàm mūdus ipse, tādīu duratura. Sed quorsum, fortasse rogas, hæc tam alte repetita? Nō aliam certe ob causam, nisi ut, quod uulgò dicit, te sponte currentē impellerem, & ad bonas artes capeffendas animarem, simulque ut aliqua ex parte tuis in me meritis hoc libello sub tuo nomine edito, gratiā referre. Nam si quo minus alia re possum, hoc saltem efficiam, ut ne erga te penitus ingratus fuisse uidear, tuæq; uel beneuolentiæ uel liberalitati minus respondere.

Nunc de libello pauca præfabor, quæ de uasis sepulchralibus, uarioq; gentiū sepeliendī ritu, inscripsimus. Nam cū de uasis ingēs opus multis digestum uoluminibus in manu habeā, in quo uasa ipsa, quantum in me est, suis reddo officijs, in hoc de sepulchralibus egi. Vas etenim, ut primo eius operis uolumine definiui, est quicquid quippiā intra se cōtinet, uel quod ad eū usum comparatū est. Vnde sicut sacris, medicis, coquing, rei nauticæ, alijsq; rebus propria & peculiaria uel cōmunia uasa adscripta ostēdimus, ita huic iurē de sepulchralib. uasis nomē indidimus. Verū quoniā sepulchrorū uarię sunt species,

uarij quoq; sepeliendi mores, quapropter in hoc scripturo mihi de sepulchris, uisum est paulò altius rem repetere, deq; uario sepeliendi ritu multipliciq; instituto, tibi, & si per te aliq; fortè legerint, nō, ut puto, ingrata nec inutilia colligere: quæ ut aliud nihil faciant, nos certe mortis memores efficiant, mortalesq; esse docebūt, nihilq; in hac mortalitate diu duraturum. Ea uero nunc demum ratione hoc quicquid est libelli exscriptū ad te misimus, ut, si editione, an potius sepultura, dignus tibi uisus fuerit, meritam sortiatur conditionem. Vale.

RERVM MEMORABILIVM
HOC LIBELLO CON-
TENTARVM INDEX.

A Batos insula	Antoninus Floren-
38.23	tinus 35.30
Acherusia palus. 38.	ἀχέρουια 32.14
14	Arabū ritus conden-
Acrisii sepulchrum	di uita functos 57.
2.11	25
Adriani monumen-	Argiuorū ritus circa
tum 77.5	funera. 54.10.55.24
Aegyptiorum cada-	Artachxi monumē-
uera cur nō crema-	tum 76.15
ta 42.7	Asbestinon 48.17
Aegyptiorum regū	Assyriorū ritus con-
sepultura 36.8	diendi defunctos
Aegyptiorū sepultu-	42.20
ra uaria 38.8	Atheniensium insti-
Aethiopū sepeliendi	tutū humandi mor-
institutum 46.11	tuos 52.17
Albanorū mos sepe-	Augusti Cæsaris mo-
liendi 60.28	numentum 76.28
Amasis rex 73.25	B
Androphagi 6.22	Bactrianorum cō-
Anima harmonia	suetudo circa ætate
25.17	confectos 59.23
Anthropophagorū	Balearidum insula-
immanitas 6.22	rum cōsuetudo se-
Antiochus 2.13	peliendi 57.6
Antinoiciuitas. 75.1	βέσις 39.4
	A 5

Bero German.	36.1	Cenotaphiū	30.18
Bibliotheca animi		Ceramicum	11.26
medicamētū.	72.26	Charaxus	73.30
Brachmanæ Indorū		Chemis rex	73.26
sapientes	50.6	Christi sepulchrum	
Bucephala ciuitas		77.28	
75.3		Christianorū instituta	
Bustum	25.20	circa funera.	68.
C		Ciboria	19.16 (26
CAdauer	17.3	Cimon	52.13
Cadauera extra urbem		Cœnæ ferales	15.5
cur olim sepulta	12.1	voluntaria	12.26
Cæsarum consecratio	32.13	Colchorū mos circa defunctos	58.14
C. Cæstij pyramis		Conchylia	19.19
74.11		Cōditoria.	5.18.19.8
Calaciæ gentis sepultura	50.1	Conditium	19.11
Calanus	50.11	Conditum	18.13
Callisti monumentū		Coragium	19.26
51.15		Crestonum sepeliēdi mos	63.5
Capulus	20.9	Cryptæ	5.17
καρινὸν τάλφος	74.23	Cterismata	14.26
Caspiorum cōsuetudo circa parentes senes	58.24	Cyri regis sepulchrū	
Causiani	62.2	76.20	
Cecropis sepulchrū		D	
2.14		DAnace	39.8
		Δάρης	39.10
		Darius Hystaspes	
		7.42	
		Deme	

INDEX

Demetrius Phalereus	52.24	Essedonū mos circa funera parentum	60.14
Derbicum ritus sepeliendi	58.16	Euerriator	20.24
Designatores.	20.22.	Exuerræ	20.29
	29.2. 37.17	Exequiæ	18.12
Diophantes Lacedæmonius	2.23	F	
Dis	1.8	Fastigium	35.8
Druidæ Gallorum sacerdotes	64.28	Februa	32.8
E		Feretrum	20.8
Εγκλιμα	54.13	Feræ denicales	31.2 7
Εκκλησία	4.21	Funus	18.10
Enagismata	14.25	Funus imaginariū	30.26
Ennata	14.25	Franciscus Paludes	35.27
Ephran	9.25	G	
Επιβαλτα	39.5	Gallorum olim sepeliendi ritus.	64.16
Epitaphia quot uerbis constare debeant	4.9	Germāhorum funera	65.9
Epitymbia Venus	1.22	Gerrhorum sepultura	42.25
Ερα	19.20	Getæ	62.4. 63.22
Ερτα	19.18	Gothi	62.5
Erichthonius	2.16	Græcorum sepultura	50.22. & 55.21
Erulorū cōsuetudo sepeliendi	59.7	Grāmaticus	37.17
Erythræ regis sepulchrum	75.13	Gymnasiæ insulæ	57.7

H		do mortuos cōdien
Hecateus	71.5	di 65.23
Helenes sepulchrum		Ismarus 2.16
76.4		L
Hemitymbiō.	18. 28	L Acedæmoniorum
Humati	17.12	sepultura 53.4
Hydaspes	75.7	L aidis sepulchrum
Hyperboreorum se-		13.6
peliedi mos	56.14	L ectuli 20.6
Hypogæa.	5.18.19.10	L essum 24.15
Hyrceanorum cōsue-		L ex in Co insula seni
tudo circa defun-		bus sexagenarijs la
ctos	59.23.60.1	ta qualis / 56.22
I		L ibitina sepulchro-
I berorū sepultura		rum præses 1.17
49.26		L ibitinarij 1.25.
Ichthyophagorum		20.13
mos humani mor-		L oculus 20.10
tuos	46.16	L otophagorū ritus
Imperatorum conse-		circa mortuorū ca-
cratio	32.13	dauera 61.7
Indictiua funera un-		L uciani locus emen-
dedicta	29.10	datur 49.14
Indorum sepultura		L udi funebres 28.26
47.13. 48.24. 49.1		funerales 31.13
Indis tonsura maxi-		L ugēdi modus quis
mum dedecus.	56.1	à Numa institutus
Iouis sepulchrū.	77.	27.10
13		L yciorum mos in lu
Iudæorum cōsuetu-		ctu 61.17
		L ycur-

INDEX

Lycurgi institutum
circa mortuos sepe-
liendos 53.28

M

Macedonum con-
suetudo sepeliendi
64.14

Macrobiorū Aethio-
pū sepultura. 46.27

Mahometis monu-
mentum 77.21

Massagetarum ritus
circa morbo labo-
rantes 57.29

Massiliensium ritus
lugendi mortuos
65.4

Mausoleum 19.16.
74.19

Megarensiū sepelien-
di mos 53.3

Melittuta 39.14

Mermeroē Persarum
rex 54.26

μνημειον 19.4

Monumentū 19.4

Morticinium 17.6

Mortuale 17.5

Mulieribus antiquis
mos eiulandi qua-

lis 24.7

Mycerini pyramis
74.3

N

NAbathæorū con-
suetudo circa defun-
ctorum cadauera
57.24

Nasamonum mos se-
peliendi 57.13

Necysia 14.25

νηροθάψαι 1.26.20.15

νηρονεφύλαται 17.12

νηρον 17.4

νηροφύλαται 1.27.20.16

Nicias 52.10

Nini sepulchrū 75.
20

Nitocris sepulchrū
76.7

O

OBelisci 74.12

Osiris monumentū
77.17

P

PAdgorum sepultu-
ra 48.9

Pæonum sepeliendi
mos 61.10

Panebi 57.20

Parentū corpora cre-	thus	74.23
ditorib. in pignus	Puticulus	19.7
apud Aegyptios da-	Pyramidū structura	
bantur	qualis	73.22
Parthorum instituta	Pythopolites flumi-	
circa defunctos.	us	75.8
11	R	
Patricidæ & matrici	Reliquiæ	18.12
dē quo supplicio a-	Romani ad tubā effe-	
pud Romanos affe-	runtur	25.9
cti	Romanorū cōsuetu-	
Perfarum in cōdien-	do cremandi mor-	
dis mortuis mos	tuorum cadauera	
54.15. 55.8	quandiu durauerit	
Phœnicum sepelien-		22.19
di mos	Rhodopis meretrix	
Phryges		73.28
Phylas	S	
Pittaci institutum in	Sabæi	57.25
condendis sepul-	Sacerdotes nouen-	
chris	diales	31.17
Platonis philoso-	Sacra nouēdialia.	31.
phię scopus	Saitę	12.30 (14
Pluto sepulchrorum	Salitores	37.24
& funerū inuentor	Sandapilarij	20.21
Polias	Sandapila	20.21
Pollinctores	Sappho	74.2
Pollincere	Sarcophagus	18.16
Polyandrion	Sardanapali sepul-	
Porſenæ Labyrin-	chrum	76.18
	Sepul-	

Sepulchretū 18.19
Sepulchrum unde dictum 18.17
Sepulchrum quibus rebus constet 3.29
Sepulchri forma 4.24
Sepulchra animata 6.17
Sepulchra gētilia & familiaria 20.3
Sepulchra hereditaria 20.5
Sepulchrorum notę 11.16
Sepulchrorū sanctitas 8.12
Sepulchrorū tria genera esse apud Aegyptios 37.9
Sepulti 17.11
Sepultura legitima 30.28
Sepultura apud Aegyptios qui caruerint 39.26
Sepultura olim qui caruerint 21.6
Scytharū sepulchra 7.23

Scytharum sepulchra 42.24.45.2
Sicinnis 18.7
Sicinnistę 18.4
Sicinnum 18.6
Silicernia 15.6
Simandij regis sepulchrum. 71.17. eius epitaphium 72.7
Simpludearia 29.8
Sindorum sepeliendi mos 45.16
Sitiquare dicti. 17.26
Siticines 17.28
Soranus 1.9
Suggrundaria. 19.21
Sumanus 1.8
Stryx palus 38.20
Syrophanes 2.24

T

T Archymata 14.
 τασς 20.15 (26)
Thalassamani 67.7
Taphosiris 77.16
Taurorum ritus sepeliendi 45.11
Taxilus rex. 49.22
Taxilorum sepeliēdi consuetudo 49.19
Templa 2.8

INDEX.

Thracum optimatū sepeliendi modus		Turcicarū sacerdotū carmen funebre.	
63.9		67.20	
Trausorum mos cir camortuos	61.26	Tymbades	19.2
Tibarenorū sepelien di cōsuetudo	60.11	Tymbion	18.28
Triacas	14.26	τρυβίωνες	9.6
Troglodytarū sepul chra	56.26	V	
Tumba	18.27	Bidina	1.14
Tumulus	18.25	Vespillones	128.
Turbant Turcarum diademata	68.14	20.19	
Turcarum exequiæ pag.	67.7	Z	
		Amolxis	62.7
		Zarinæ sepulchrum.	
		76.1	
		Zarmanochegas In- dus	50.14

INDICIS FINIS.

SOLILII GREGO-
RII GYRALDI FERRARIEN-
SIS, DE SEPVLCHRIS, ET VA-
RIO SEPELIENDI RITV, AD
CAROLVM MILTZ.
GERMANVM.

DLVTONEM, quem tum
Ditem, tum Sumanū La-
tini, Sabini Soranum uo-
cauere, sepulchrorum,
funerum, & exequiarum
inuentorem antiqui cre-
diderunt, cum harum re-
rum nulla, ut ferūt, apud gentes antea in u-
su fuisset: atq; hac ipsa causa uulgò creditum
fuit, ut inferis dens & uita functis impera-
ret. Libitinam quoque Romanos deam se-
pulchrorum præsidem coluisse accepimus,
in cuius templo quæ ad sepulturas necessa-
ria essent uenderentur, eandemq; cum Pro-
serpina, seu potius Venere, deam esse arbitra-
ti sunt. Cuius non absimilis fuit quam Epi-
tymbiam Venerem Delphici uocauere. Sed
& Vbidinam eandē ferè cum Libitina Græ-
ci quidā fecere. A Libitina certe libitinarij
apud Latinos dicti, qui à Græcis *νεκροτάηται*, et
νεκροφῶροι dicūtur, ut est apud Vlpianum de
institoria. dicūtur & uestpillones. Fuit uero
usqueadeo antiquis sepulchrorum cura, ut
non aliunde templorum & sacrarū ædium

originem deductam, diligentissimi scripto-
 res tradant, Eusebius & Lactantius. Qua-
 de re & Clemens Alexandreus in adhorta-
 tione quapiam ad Græcos, si ita recte *ἡρώων
 μνημῶν* interpretamur, sic scriptum reliquit:
 Superstitio, inquit, templa condere persua-
 sit: quæ enim prius hominum sepulchra fue-
 runt magnificentius condita, templorum
 appellatione uocata sunt. Nam apud Laris-
 seam ciuitatem, in arce, in templo Palladis
 Acrisij sepulchrum fuit, quod nunc sacrarij
 loco celebratur. In arce quoq; Atheniensi,
 ut est ab Antiocho in nono historiarum scri-
 ptum, Cecropis sepulchrum fuit. In templo
 uero Palladis, quam Poliada Græci appellât,
 iacet Erichthonius. Ismarus autem Eumol-
 pi atque Dairæ filius, in Eleusine unâ cū Ce-
 lei natabus sepultus. & reliqua, quæ multa
 Clemens colligit, & ab eo Eusebius, quæ in
 Latinis codicibus nō habentur. Sed ut tem-
 pla, ita & simulachra atque idola, à sepultu-
 ris originem traxisse, sunt qui uideri uelint,
 quos inter Diophâtes Lacedæmonius, qui
 antiquitatum libros XIII. scripsit, is Syro-
 phanē ait Aegyptium hominē locupletissi-
 mum filio superstitem, eius desiderio simu-
 lachrum domi constituisse, ad quod fami-
 liares confugerent, cum domini iracūdiam
 furorēque euitare uellent: quo modo fa-
 miliares à domino ueniam consecuti, simu-
 lachrū

lāchrum ipsum floribus & coronis ornare soliti erant, & odorama aliaque eiusmodi adolere, quę sunt postea ad sepulchra trāslata. Si quis tamen in uniuersum sepeliendi causam indagare uoluerit, multo erit illi maxime elaborādum (alia enim alijs gentibus causa extitisse uideri potest) ut ex ijs quę infra narrabimus facile perspicui poterit. Si tamen accuratius res ipsa perpendat, duplicē in primis eam esse uidebimus, ut scilicet posterī sibi quoq; moriendum esse admoneantur, & simul omnibus illuc tendentibus, recte ac sancte uiuendū esse: quibus rebus ad bene beateq; uiuendū naturę quodāmodo iure impellimur. Vnde & eadē (ut opinor) ratione diuus Plato suę philosophię scopū finemq; in mortis cōsideratione esse statuit. Anneus tamen Seneca, non defunctorū, sed uiuorū causa sepulturā inuentā esse uoluit, ut scilicet hominum cadauera uisu et odore fōrda, à uiuentiū medio amouerent: id quod ego factū crediderim, posteaq; iam cōtusus hominū urbes ac ciuitates cōstituere cōpisset. Sed utcunq; his altius fortē reperitis omisfis, iam sepulchrorū uarias formas, uariasq; figuras & lineamenta breuibus circumscribam, quę tum à me cōspectis monumētis et sepulchris, tum ex probatissimis autoribus collegi. Nam cum in primis sepulchrū omne duabus rebus cōstet, forma, & inscriptio

ne, antiqui maxime studuerunt ut ad com-
 mensum & symmetriam utrunq; constitue-
 rent, ut uidelicet monumentum inscriptio-
 ni, & inscriptio monumento quadam con-
 gruente ratione responderet. Sed de horum
 altero nos architectorum præcepta insti-
 tuent, de altero antiquitatum exempla nos
 instruēt, & quæ tot extāt eulogia & collecta
 & edita uulgò. Tituli enim qui Epitaphia di-
 cuntur, autore Platone, quatuor uersiculo-
 rum numerum excedere nō debent, ut tran-
 siens uiator facile perlegat. Verū hoc ab eo
 dictum quidem præclare, sed suæ secūdam
 instituta ciuitatis. Nam aliter factitatū non
 solum à Græcis suis, sed & à Latinis nostris
 barbarisq; uidemus. Inoleuit etiam plerisq;
 antiquorum usus, ut soluta frequentius ora-
 tione quàm uersu Epitaphia sepulchris in-
 scriberent: cum è contrario Græci, & ij qui-
 dem antiquissimi, non nisi uersu sepulchris
 inscriptiones adhiberent, quæ & quod ele-
 go plerunq; carmine fierent, ὡς καὶ à Græcis
 sæpe uocata reperiēs. Epitaphia uero ipsi le-
 gimus Græcis literis, Latinis, Hetruscis, Aeg-
 yptijs, Hebræis, et barbaris ceteris. Sepul-
 chri igitur formam aliq, & ij quidem quorū
 corpora non cremabantur, non maiorem
 apud antiquos, quàm ut corpus caperet, fa-
 ciebant: quod & à plerisq; hoc quoq; tēpo-
 re seruari uidemus, Antiqui uero id in uasis,
 inter-

Interdum stantis forma, interdū columellę,
 nonnunquā arculę uel plutei specie cōficie
 bant: nōnulli in tabellę scriptorię planitię
 effingebāt, alię amplius quiddā et maius, ubi
 & titulos & rerū gestarum monumenta in- *in sepulpebāt*
 scalpebant. quiddā in scriniј marmorei, non-
 nulli in lectuli speciem sepulchra struxere:
 quidam & gradus his addidere, alię facella
 proxime erexere. Fuerūt & qui colūnas in-
 gentes, aut pyramides, uel obeliscos, proce-
 rōsue colossos erigerēt. Verū in columnarū
 genere illę pręcipue celebratę, quę ad pedes
 plus minus centum ductę sunt, quę circum
 undiq; signis *asperę*, & rerum historijs cir-
 cumuestitę, intrā autem gradus habent ad
 cochleam, quibus ad summum earum usq;
 ascendi potest, quales adhuc Romę cernun-
 tur. Fuerunt & qui cryptas subterraneas,
 quas Gręci hypogęa, Latini cōditoria nun-
 cupant, sepulchris disponerent, cuiusmodi
 me uidisse cum aliubi, tum Romę & Baijs
 succurrit. Sunt & eiusmodi quędā Christia-
 norum hypogęa prope templa, ut Veronę:
 & adhuc toto ferē in Latio conspiciuntur
 bustuaria familiarum & domesticorum tel-
 lure suffossa, distinctis paruo per parietes
 interuallo bustulis, quibus crematorum re-
 liquię condebantur: stantq; breues tituli, pi-
 storibus, coquis, tonsoribus, aliptis, & cę-
 teris eiusmodi ex familia. Sed et effigies tum

6 LILII GREG. GYRALDI DE
gypso & polline marmoreo ac calce fictas,
tum marmore scalptas, tum diuerso metal-
li genere formatas, in solatium & memoriā
antiqui exprimere consueuerunt, quarum
mentio frequens apud celebratos autores,
M. Tullium, Plinium, Lactantium, Statium,
Martialem, item historicos: quam consuetu-
dinem et nostra demū hac tempestate ab a-
liquis nouari iam planē uidimus. Nūc
ex qua materia sepulchra cōfici soleant, res
ipsa & locus, ut ostēdam, exposcerē uident.
Nam ueluti uaria fuit et diuersa sepeliēdi ra-
tio apud nationes, & uario subinde tempo-
re, ita uaria quoq; fuit & diuersa, ex qua mo-
numenta conficerentur, materia. De sepul-
chris igit̃ nos ita statuimus, ut alia animata
dicamus, alia inanima. Animata rursus in ea
quæ ratione pollēt, & quæ rationis expertia
sunt, partimur. Nā alijs homines ipsi sepul-
chra fuere, ut eorum penes quos mos fuit et
mortuos uorare, & humana carne uesci, un-
de et illis uocabula Androphagi, & Anthro-
pophagi: uel eorū qui potu defunctorū cine-
res hauriunt. Alijs sepulchra fuere animalia
bruta et rationis expertia, ut qui suorū cada-
uera canibus, uel uulturibus, cæterisq; feris
exponerēt. Inanima uero sepulchra appella-
mus, quæ ex diuersa sunt confecta materia.
Alijs item elemēta ipsa sunt sepulchra, ut eo-
rum qui terra cōduntur, qui aqua summer-
gun-

guntur, qui igne cremantur, qui per aëra suspendi, arboribus uel patibulis suffiguntur. Ac de his quidem omnibus est à nobis copiosius agendū, cum de singulis nationibus instituta trademus. Ex omni præterea metallo sepulchra & loculos factos partim legimus, partim ipsi uidimus: ex auro uidelicet, argento, ære, orichalco, ferro, plumbo, stanno, electro, magnete: plurimū uero ex marmore, eoq; diuersi generis. Item ex coctilibus fictilibusq; uasis, tegulis, plinthis, ex argilla, cretaue, sed & ex ligno, ligneisq; arcellis, uitreis etiamnū uasculis, & crySTALLINIS, alijsq; eius operis,

His ita de forma & materia sepulchrorum à nobis breuiter expositis, illud iure subdemus, sepulchrorum iura semper sacra habita, non modo Græcis ipsis & Romanis, sed & Iudæis & barbaris quoq; nationibus. Nam (ut alias nunc mittam) uide quanto studio ac diligentia apud Moſen Abrahamus ille uir sanctissimus, uxori, sibiq; ac posteris suis sepulchrū pararit. Scythæ quoq; qui immaniores ceteris habentur, cum Darius Hyſtaſpis eos bello laceſſeret, eisq; à Persis obijceretur quod prælium detrectarent, inter alia quæ responderunt, sunt (dixere) paterna nostra sepulchra, quæ cum inueneritis, agite, tentate illa labefactare, tunc certe intelligetis simus uobiscū nos pro paternis sepulchris pugnaturi nec ne:

S LILII GREG. GYRALDI DE
interea nisi nos ratio traxerit, prælium non
conferemus. Ex quibus facile cognoscere
possumus, quo cultu ac reuerētia apud bar-
baros Scythas essent sepulchra, si nulla alia
ratione ad prælium trahi poterant. Sed quò
paterni sepulchri summa esset religio, præ-
ter id quod de Scythiis diximus, Thamyri-
dis quoq; fabula astruit, quæ et in prouerbiū
usq; celsit, in eos qui furore & insania corri-
piuntur, qui in patrios cineres minxerunt,
cuius & noster Horatius in Poëtica memi-
nit. Scribit M. Cicero, quod sepulchrorum
sanctitas in ipso solo est, quod nulla ui mo-
ueri, neq; deleri potest, atq; ut cætera extin-
guuntur, sic sepulchra sanctiora fiunt uetu-
state. Terra, inquit Plinius, nos à reliqua na-
tura abdicatos tum maxime ut mater ope-
rit, nullo magis sacramento, quàm quo nos
quoq; sacros facit. Scribit & Plutarchus in
Numa, sacrosuocari uita functos, quorū ui-
delicet sacra sint sepulchra. Nostra quoque
Christianorum lege, sua sepulchris inest reli-
gio: & idcirco etiam uiolatoribus sua pro-
posita sunt supplicia. Vetus eiusmodi extat
Romanorum lex: Vbi corpus demortui ho-
minis condas, facer esto. nostri uero id Pon-
tificis auctoritati subesse uoluerūt. Illud quo-
que Romanorū legibus cauebatur, ne quis
uestibulum aditū uel ad sepulchrum usuca-
peret, nec uel bustum uiolaret, Perstat & Græ-
ca

ca sententiola, quæ & in prouerbum celsit,
 ne mouenon mouendâ, hoc est, ἀκίνητα μὴ κέ-
 νει. Extât & hac dere cum Imperatorum ac
 Pontificum nostrorum leges, tum diuini-
 tus à M. Tullio tradita instituta. Quinetiâ
 & τυμβορῶχοι (sic enim sepulchrorum effosso-
 res ac uiolatores Iurisperiti græca uoce nuni-
 cupant) seueris pœnis plectuntur. Scribit Vi-
 pianus, sepulchri uiolati actionē infamiam
 irrogare. At uero Paulus, reos sepulchrorū
 uiolatorum, si corpora ipsa extraxerint, uel
 ossa eruerint, humilioris quidem fortunæ
 summo affici supplicio, honestiores in insu-
 lam deportari, aut relegari, aut in metallū
 damnari. Hanc tamē sepulchrorum religio-
 nem cōtra hostes haud ualere, Caius Iure-
 cons. arbitratus est, cum ita prodat: Sepul-
 chra, inquit, hostiū religiosa nobis nō sunt,
 ideoq; lapides inde sublato, in quemlibet
 usum conuertere possumus, nec sepulchri
 uiolati competit actio. Porro & sepulchra
 uēditare apud antiquos ignominiæ & pro-
 bro dabatur, adeo ut nomē apud Hebræos
 immutatum ijs qui id fecissent: ut Ephronē
 cōtigit, qui ea causa Ephran appellatus est,
 signâte (inquit Hieronymus) scriptura, nō
 eum fuisse consummata perfectęq; uirtutis,
 qui potuerit memorias uendere mortuo-
 rum. Subdit idem: Sciant igitur qui sepul-
 chra uenditant, & non coguntur ut acci-

pianant preciū, sed à nolentibus quoq; extor-
 quent, immutari nomē suū, & perire quiddā
 de merito eorū, cum etiā ille reprehendat oc-
 culte qui inuitus acceperit. hęc ille. Nec hoc
 loco illud omittendū, quod etiā si fundus in
 quo sepulchra sunt uēditione alienet, ad ea
 uenditori ius adeūdi superesse: quod his fer-
 mē uerbis Pōponius asserit; Dominis, inq̃t,
 fundorū in quibus sepulchra fecerint, etiam
 post uēditos fundos adeundorū sepulchro-
 rum ius esse. Sed cum sepulchrorū iura sacra
 semper habita ostēderimus, nūc illud pari-
 ter nō ignorandū, antiquissimi fuisse institu-
 ti, ut intra urbē, & domi quoq; defunctorū
 cadauera cōderent: unde & remāsit lariū &
 penatū religio, qui ea de causa domi à gēti-
 bus colerent. Verū ea mox cōsuetudo, ut fœ-
 da ac tetra, antiquata et in totū sublata, adeo
 ut etiā xii. tabul. legibus uetitū sit, id quod
 et senatusconsulto Duillio cōsule approba-
 tum est: ex qua re in usu loquendi uerba illa
 uenere, educere, et efferre. Vestales tamen et
 Imperatores Romani huic legi et s. c. subij-
 ci noluerūt. Plutarchus Fabritijs et Valerijs
 cōcessum ait, ut in foro sepelirent: eorū tamē
 posterī tametsi id sibi liceret, supposita tantū
 face, in foro cadauer efferebāt. Eius præterea
 qui triūphasset, ubi extra crematus fuisset, os-
 sa & cineres in urbē deferri & cōponi, decre-
 tis permissum fuisse, Pyrrhon Lyparęus tra-
 dit

dit. M. Cicero eadē penē quę Plutarch. scribit in libro de legib. Appianus uero sophistes & nobilis historicus, inter causas quas enumerat, cur patritij agrarias leges cōtemnerēt, & hāc affert, quod indignarent, impiumq; ducerent, suorū parentū monumēta in aliena iura trāsfire, atq; id pietatis et religiōis causa. Plato etiā in illis suis legib. agros et in primis steriles sepulturis destinauit. Sed qđ extra urbē antiq mortuos sepelierint, prāter ea quę attulimus, et quod adhuc monumēta penē innumerabilia huiusmodi cōspicimus, inscriptiōes quoq; sepulchrorū et epitaphia id manifeste cōprobant: nā ferē omnia quę hactenus cōspexi Latina, has, uel his similes notas habēt, IN AGR. P. quę quot agri pedes sepulchrū occuparet significabāt. Est apud Vlpianū Iurecōsul. id obseruatū, D. Adrianū pœnā aureorū x. statuisse in eos qui in ciuitate sepulchrū fecissent, quos fisco inferri uoluit. Eandē quoq; pœnā in magistratus statuit qui id passi forēt: quin et locū publicari mādauit, indeq; cadauer trāsferri. Sepeliebāt autē Romani secus maxime militares et publicas uias, inter quas in primis Flaminia et Latina celebrant, ut apud Atheniēses Ceramicū, apud Corinthios Sinopei Diogenis sepulchrū, apud Syracusas Archimedis: & hęc in agris quidē, ut mittā plurima quę apud autores & leguntur, & adhuc secus ipsas uias cernunt. Quibus uero de cau

sis extra ciuitates cadauera sepelirētur, inter
 alias potissimū has afferri uideo, ut scilicet
 libera urbs tetto cadauerum odore minus
 pestilenti aëre afficeretur, & ut illac transeū-
 tes uiatores ad laudes accenderētur, mone-
 renturq; ad præclara facinora obeūda, nec
 si ita accideret, paterentur hostes in suorum
 maiorum monumenta grassari, & perinde
 alacriori etiā animo à mœnibus urbis pro-
 pellerent. Addit his Cicero, ne rogi fortas-
 sis aliquando igne urbs conflagraret, aut in-
 cenderetur. Nūc Christiani nostri, (prò ma-
 iorum nostrorum sancta instituta deperdi-
 ta) non intra urbem modo defunctorū cor-
 pora cōdunt, uerum & si deo placet, in tem-
 plis, ipsisq; delubris & sacellis, in quibus di-
 uorum cineres & reliquiae tantum seruari
 & uenerari maiorum nostrorū religio fuit,
 nefariorum & scelestissimorum hominum,
 utinam & non etiam impiorum, fœdissima
 cadauera condunt: quod fieri præter maio-
 rum leges & instituta, cū Pico sæpius & Ma-
 nardo, & nunc tecum quoque CAROLE ue-
 hementissime doleo. Ad huius enim rei mi-
 nisterium, quæ græco uocabulo à dormitio-
 ne & quiete dicuntur κοιμητήρια, à maioribus
 nostris constituta fuerūt: quo modo etiam
 Lacedæmoni, qui ex Lycurgi legē suos in ur-
 be secus Deorum templa mortuos sepelire
 consueuerunt. Saitæ tamen Aegyptij suos
 tantū

tantum reges, quos ut deos uenerabantur,
 intra templorum sepra cōdere soliti fuerūt,
 id quod & ab alijs factitatum autores pro-
 diderunt, & nos nonnihil infra. Legi & a-
 pud Athenæum, nobile illud scortum Lai-
 dem in Veneris templo apud Peneum fluui-
 um sepultam fuisse. Sed hac de re satis. Nō
 alienum à proposito opere me facturū reor,
 si tibi hoc loco reperam, qua sit ratione fa-
 ctum, ut ex tam paruis initijs, tam magna
 sumpserit incrementa sepeliēdi mortalium
 cura. Nam cum primum domi, ut retro di-
 ximus, sine ulla pompa defunctorum cor-
 pora conderentur, idq; postea per leges ef-
 fet abrogatum, ne tetro scilicet cadauerum
 nidore uiuentes infestarentur, ad tantā de-
 mum magnificentiae pompam, ne luxum di-
 cam, deuentum est. Sedenim cum id maxi-
 me curādum esset, quod et Plato scribit, ho-
 minem ita habēdum ut neque mortuus ne-
 que uiuus hominum cōtui ac societati esset
 incommodo, cœperūt ergo in agris primū
 loca in quibus sepulturę fierent excogitare,
 inibiq; ad sepulturæ indicium, lapidem, seu
 regulam, nonnunquam & cespitem, tumu-
 lumq; erigere, aliquando cippum & testas
 glebasq; aggerere, interdum arborem sere-
 re, quod & diuo Platoni in legibus placuit,
 & nunc aliquando Turcis, ne uidelicet feræ
 animaliaue bruta sepultorum ossa effode-

rent. At uero redeuntes posteri ad agros, uer
re iam florente, charissimorū iacētium cum
reminiscerētur, pro tempore floribus & ster
tis, cæterisq; eiusmodi reliquis suorum me
moriā celebrabāt: ex qua re annua, & tot
alia mortuorum sacra adinuēta, de quibus
ita cecinit ingeniosissimus poëta Naso:

Tegula porrectis satis est uelata coronis,

Et sparsæ fruges, paruaq; mica salis.

Inq; mero mollita Ceres, uiolæq; solute.

Hæc habeat media testa reperta uia.

Nec maiora ueto, sed & his placabilis umbra est.

Adde preces positis & pia uerba focis.

Sed cum nōnulli essent qui suorum uel pro
pinquorum, uel amicorum minus deside
rium ferre possent, tertium, septimum, no
num, & quidam trigessimum et quadrages
simum, non sine quadam numerorum reli
gione, dies defunctorum manibus & me
moriæ statuerunt: quorum dierum nō mo
do apud gentes mentio, et summa obserua
tionis cura, sed & in præsens à nostris im
magna diligentia custodiuntur. Hinc ab anti
quis Græcis sacra illa, Necysia, Ennata, Ena
gismata, Cterismata, Tarchymata, hinc Triac
as, & Triacontades dies legimus institu
tas: hinc à Latinis iusta, exequiæ, inferig, pa
rentationes, nouēdialia, denicalia, februa, fe
ralia, & cætera huiuscemodi: quæ omnia tum
lacte

laçte & uino, tū fertis & floribus, tū reliquis alijs rebus, quæ, ut ait Ouid. ab antiquis celebrabantur. Afferebant & interdū epulæ dapēsque ad sepulturā, ubi quoque antiqui epulabant. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, filicernia, & funerū fercula, quem morē uix dū Christiana lex cōpescuit. Extrāt certe D. Ambrosij & aliorū post eum cōtra hanc cōsuetudinē orationes & decreta: in cuius quidem uicem (adeò difficillime potuit aboleri) in quibusdā adhuc regionibus in parentationibus perseverat, ut domi amici & cognati conuocentur, peractisque ad sepulchrū iustis & funeralibus, domi cōuiuia, et quidē lautissima agitāt, in quibus & demortui laudes uiuentiū solatia à sacerdote, uel pro eo ab alio, post epulas funebri oratione referuntur. Sed præter antiquorū conuiuia, etiā ludos funebres in funeribus, et quidē magnificentissimos excogitarūt, quos celebri apparatu nō modo actitasse Romanos legimus, sed ijs lōge prius Græcos, ut uel Homero in Patrocli funere teste, ceterisque poëtis, didicimus. Processit uero & in tantum excreuit apud gentes immodica sepulchrorū cura, ut aliquę nationes etiā mortuorū monumenta impēsius studiosiusque curarent, quàm uiuorum domicilia: eos in primis falli existimantes, qui breuioris & momentaneæ uitæ ædificia magnifica construerent, sepulchra ue-

ro in quibus æternum, uel certe diutissime
 quiescendum sit, negligenter, atq; inter hos
 maxime fuere Aegyptij, quorum moles im-
 manes (sic enim uerius quàm sepulchra di-
 xerim) à scriptoribus celebrantur. Rectius
 autem ac sapiētius illi mihi fecisse uidentur,
 qui in sepulchrorum sumptibus & eorum
 luxu, ne immodica erogaretur pecunia, mo-
 dum per leges posuerunt. Pittacus quidem
 unus, ut plerisq; uisum est, è septem Græciæ sa-
 pientibus, apud suos lege cauit, ne in con-
 struēdo tumulo, q̃ treis columellas plus ex-
 penderent, cum antiquiores etiā aliqui gle-
 ba tantum contenti et cespite, corpora obte-
 gerent: ibi enim fortunarū dispendium fie-
 ri non debet, quo incommutabili naturæ le-
 ge omnes peruenire compellimur. Et pro-
 pterea à quibusdam legibus interdictum ac-
 cepimus, ne maiore opere ac impēsā monu-
 mentum cōderent, quàm quod triduo de-
 cem homines conficere possent. Plato qui-
 dem decentissima monumenta parētibus,
 temperatissima tamen, fieri præcepit. Idem
 alio loco Philosophus de sepulchrorum in-
 stitutione plura præcepit, & Platonem secu-
 tus M. Tullius, quæ tibi breuitatis causa præ-
 tereo. Sed quoniam omnibus per te scriben-
 do prodesse cupimus, hac causa nec illa o-
 mittam, quæ ad uocabulorum & uocū pro-
 prietates hac in re pertinere uidebuntur, ut
 qui

qui in uarijs legendis autoribus occupantur, planè intelligant quid quisq; senserit. Cadauer igitur proprie defuncti corpus à cadendo dicitur, quod Græci νεκρὸν uocauere: tametsi latine quidam mortuale, interdum morticinium uerterunt, ut Hieronymus, & sacrae scripturae interpretes. Transfertur tamen & ad inania quæ sunt, ut urbiū, ædium, & statuarū cadauera appellentur: id quod & Græci quoq; ut cū de Corinthiis fractis signis, νεκροποιήσις dixerunt. Sepultos quoquo modo conditos, humatos uero humo iniecta cōtectos dici accepimus: quem morem ius pōtificale cōfirmabat. Nam priusq̃ gleba iniiceretur, locus ubi corpus crematum esset nihil religionis habebat: iniecta uero ubi tumulo gleba fuisset, & humatum & gleba uocabatur, ac tum deniq; multa religiosa iura cōplectebatur. Hanc rem & Vergilium in VI. attigisse sunt qui affirmant, cū ait de Palinuro: Aut tu mihi terrā iniice. Itē Horatiū in eo: Quanquā festinas, non est mora longa: licebit Iniecto ter puluere curras. Sed & sepultos dicimus & tumulatos, & cōditos, et funeratos legimus: item sitos: unde siticines uocabulum deflexum existimatur: de quo hæc ferè Gellius & Marcellus ex collectaneis Attei Capitonis. Siticines, inquit, appellatos legimus, qui apud sitos, hoc est, uita functos canere soliti essent.

Amplius addit Gellius, siticines proprium habuisse tubæ genus quo canerent, à cæterorum tubicinū proprietate differens, quos sicinnistas (ait) uulgus dicit. Qui rectius locuti sunt, sicinnistas, litera n gemina dixerunt. Sicinum enim genus ueteris saltationis fuit, quæ & sicinnis dicitur, de qua in dialogis nostris de Poëtis commodius ex Poluce, Athenæo, Suida, Ammonio, alijsq; meminimus. Nec illud ignores uelim, funus proprie dici cadauer iam ardens uel incensum: exequiæ dum portatur: reliquiæ iam crematum & bustum: cōditum uero iam sepultum. Sed iam uasa ipsa, hoc est, sepulchrorū nomina quibus frequēter autores usi sunt, & cuius causa libellū cōcinnauimus, adscribemus. Sepulchrum ergo à sepeliēdo dictū, ut inuolucrum ab inuoluendo: uerum uis aspirationem sumpsit: unde & sepulchreū Catullus formauit, pro loco ubi multa sepulchra sunt: sicuti à Græcis Polyandriō dicitur, quod nos Christiani cœmeterion uocamus. De Polyandrio apud nos D. Hieronymus, & alij quidam eius ordinis scriptores. Dicimus & tumulum, à terra in cumulū erecta: & sarcophagum, à saxi carnem exedentis genere. Tumba quoque nonnunquam uocatur sepulchrū: unde & tymbion, & hemitymbion, pro parua sepultura. Cicero tamen tymbon bustum interpretatur: unde et male-

maleficæ mulieres quæ in sepulchris uersantur, tymbades nuncupatę. Pro sepulchro etiam interdum, arca, urna, & cippus capit: Item monumentum, quod & Græci *μνημεῖον*. Vocatur & olla & solium, præcipue Plinio, Curtio, & Suetonio. Vsi sunt & ueteres puticulo pro uetusto sepulturæ genere. Petronius Arbiter aliq; nonnulli cōditorium sepulchri genus faciunt, id scilicet quod Græci hypogæum, quod subterraneum esset, uocauere. Conditium uidetur à Seneca quadam epistola dici. Mausoleum præterea, ab eo quod in Caria fuit regis Mausoli ab Artemisia regina cōditum, sæpe uocatū legimus. Nostri etiā Christiani conchylia quandoq; appellauerūt. Itē ciboria, de quibus ex Græcis & Latinis alio loco plura. Sunt item quę Græci *ἡρία*, quæ ideo sic uocata in Theocritum grammatici tradūt, quod mortuis iniiciatur terra quæ *ἥρα* dicitur. Alij *ἡρία* nuncupāt quæ nostri suggrundaria, infantium sepulchra, eorum uidelicet qui quadragesimum diem necdū explessent. Rutilius Geminius & Platiades autores. Sunt qui suggrundia, & suggrūdaria uocent, quorū M. Varro meminit, sed non pro sepulchri specie. Choragium Fulgentius pro uirginali sepulchro uel funere interpretatus est, cuius rei causa à quibusdam accusatur, parū animaduertentibus, hoc sine afflatu scribi, illud choragiū

20 LILII GREG. GYRALDI DE
 cum afflatu. Meminit & Festus Pomp. Sunt
 & illa apud Iurecōsultos sepulchrorum ge-
 nera, quæ gentilia & familiaria dicuntur,
 hoc est, quæ toti familiæ & genti compara-
 ta sunt. Sunt item hæreditaria, quæ hæredes
 sequuntur. Lectuli uero & lecti (sic enim u-
 troque modo uocati sunt) quibus cadaue-
 ra ad sepulchrum deferuntur, tum feretrum
 etiam, tum capulus, tum sandapila, tum de-
 mum & locus. Videtur & locus exposce-
 re, ut eorum quoque qui funera curant no-
 mina breuiter annotemus. Sunt uero in pri-
 mis libitinarij, ut suprà meminimus, sic à Li-
 bitina dea nuncupati, qui græcè dicuntur,
 teste Vlpiano, *νεκροτάηται*, & interdū *ταφῆς* &
νεκροπόροι. Sunt & pollinctores sic uocati,
 quod pollincere apud ueteres funus cura-
 re significaret, quo uerbo usus est Plautus.
 Sunt et uespillones ea ratione dicti, quod ue-
 sper in primis sepelirentur uita functi. Sūt
 & sandapilarij à sandapila feretro nuncu-
 pati. Erant & designatores, de quibus ali-
 bi facta mentio. Sedenim nec hoc est præ-
 mittendum, euerriatorē uocari eum, te-
 ste Festo Pompeio, qui accepta hæreditate,
 iurè iusta facere defuncto debet: qui si non
 fecerit, seu quid in ea re turbauerit, suo capi-
 te luat. Id nomen ductum à uerrendo. Nam
 exuerræ sunt purgatio quædam domus ex
 qua mortuus ad sepulturam ferendus est,
 quæ

quæ sit per euerriatorem, certo genere scoparum adhibito, ab extra uerrendo dictarum.

His ita expositis, iam uarios sepeliendi ritus morésque adferam, si tamen illud te prius admonuero, eos quondam publico ferè hominum consensu sepulture honore carere, qui sibi manus iniecerint, quique, ut est Pythagoræ sententia, iniussu Imperatoris ex statione & præsidio decessissent, hoc est, qui se interemissent. Dignissimum enim esse ait Egesippus, eos qui Dei patris imperium non expectarent, priuari quodam quasi matris gremio terre sepulchro. Alij tamen his dextram à cætero corpore abscindebant, ea ratione, ne membrum quod uesano quodam furore in corpus sæuierat suum, cum eo pariter sepeliretur. Eadem à Iosepho traduntur. Hoc idem supplicium in patricidas & matricidas sacrilegos antiqui irrogabant, ut ijdem Egesippus & Iosephus sunt testes: quos tamen patricidas Romani in culeum, cum firmia, gallo & uipera infutos, in mare uel flumen proijcere solebāt: & meritò, ut indigni qui aliquo uitali fruerent elemento, qui eos à quibus uitā acceperint, ingratisimè uiolassent, perdidissent. Sed ipsos iam sepeliendi ritus prosequamur, atque à Romano populo, ut cæterarum gentium principe exor-

32 LILII GRÆG. GYRALDI DE
dium sumamus, tametsi apud eos non una,
nec semper eadem fuerit cōsuetudo, nec ab
omnibus obseruata, quod uel ex his quæ
scribit Plinius facile cognoscas. Ipsum, in-
quit, cremare apud Romanos non fuit ue-
teris instituti: terra condebant, atque post-
quam longinquis bellis obrutos erui co-
gnouerunt, tunc institutū. Et tamen multi-
farie priscos seruauere ritus, sicut in Corne-
lia domo nemo ante Syllam dictatorem tra-
ditur esse crematus, idque eum uoluisse, ue-
ritum talionem, eruto scilicet C. Marij ca-
dauere. Sed & Numæ Pompilij corpus in
arca lapidea conditum legimus, quod mul-
ta post secula à Cn. Terentio in Ianiculo ef-
fossū, scriptores monumentis prodidere;
qua de re ex diuersis autoribus multa Plini-
us & Plutarchus, ut Lactantium & cæteros
mittam. Mansit uero apud Romanos cre-
mandi cōsuetudo, ut à nostris quibusdam
obseruatum est, usque ad Antoninorum Im-
peratorum tempora, quibus à plerisque de-
situm est corpora cremare, & rursus terræ
condere cœptum est. Romani igitur ubi a-
nimam ægrotus exhalare cœpisset, qui pro-
ximiores erant, si domi moriebatur, spiri-
tum ore excipiebant, morientisque oculos
claudebant, quos oculos scribit Plinius rur-
sus in rogo patefacere, Quiritum magno ri-
tu sacrum fuisse: ita more condito, ut neque
ab

ab homine supremum eos spectari fas sit, & cœlo non ostendi nefas. Lege tamen Mania cauebatur, ut autor est Varro & Marcellus, ne filij parentibus luci claro oculos sugillarent: minus enim licebat ut filij parentum oculos in obitu sugillarēt: quo loco Nonius sugillare, pro ocludere exponit. Scribit Plutarchus eos uulgò infelices uocari, quorum oculos propter absentiam non poterunt parentes obtegere. Postquam ergo moriens exhalauerat animam, cadauer ij quos libitinos & pollinctores appellatos diximus, lauabant ungebātq̃, & si cremandum foret, pyra lignis alijsq̃ rebus struebat pro hominis cōditione. Non enim eadem omnibus, nobili, ignobili, patritio & plebeio. Defuncti corpus albis uestibus induebatur, ut Plutarchus scribit: tum in pyra uestes, unguenta, aromata, & id genus cœtera disponebātur: inde funerationem, quam appellabant, faciebant, hoc est, funeris pompa ducebatur. Filij operto capite parentes sequebantur, ut autor est Plutarchus. Idem hoc tempore custoditur à necessarijs & familiaribus in Italia, uariè tamen. Filia uero nudis & passis crinibus sequebantur: cuius rei causas inquit idem ille Plutarchus, inter quas cōmemorat, quod illa lugētibus accommodata sunt, quæ minus sunt usitata. Nam cū mos esset ut magis mulieres o-

perto capite in publicum prodirent, & contra uiri aperto, contraria in luctu factitari solere ait. Apud Græcos si quid aduersi accidisset, mulieres totondisse, uiros comas aluisse, consueuisse. Alias insuper causas attulit, quas breuitatis causa missas facio. Fuit uero antiquis mulieribus eiulandi mos, & comas genasque lacerandi, id quod & hodie quo tibi hæc scribimus, in Sabinis & toto ferè Latio, et supra Latiū, perseverat: quod tamen Romanis mulieribus duodecim tabularum legibus fuerat interdictum. Verba legis hæc sunt: Mulieres genas ne radunto, mulier faciem ne carpito, mulieres lessum funeris ergò ne habento. Est autem lessum, ut Lælius & M. Cicero interpretantur, lugubris eiulatio, quam rem Sextus Aelius & L. Attilius, alioqui doctissimi, haud sanè perceperunt. Sed missis his difficultatibus, cœptum sequamur institutum. Cum digitus defuncto incidebatur, ad quem seruatum iusta fieret, reliquo corpore combusto (quod factum, teste Pompeio Festo, membrum abscidi mortuo dicebatur) mox cadauer curatū ad pyram sandapilarij & uerspillones efferebant. Quo in loco, is qui necessitudine defuncto maiore iunctus erat, auersus rogo faciem ardentem inferebat: unde & consuetudo illa mansit, uti faces & funalia funus antecedant & subsequantur. An
riqui

tiquiores nobiles nunquam ferè soli cõbu-
 rebant: apud exteras nationes dico, id quod
 ex poëtis in primis collegimus, Vergilio, Sta-
 tio, & alijs. Sed & Homerus in Patrocli fu-
 nere famulos, equos, canesque crematos ce-
 cinit. Apud barbaros uero etiam uxores &
 seruos, ut retro planius ostendemus. Illud
 obseruatũ est quoque, ut maioris ætatis ho-
 mines ad tubam efferrentur, quod et ad hãc
 diem ciues Romani custodiũt: minores ue-
 ro natu ad tibias. Fuit enim opinio, ut scri-
 bit Macrobius, mortuos ad sepulturã cum
 cantu prosequi, quoniã animæ ipsę post cor-
 poris uincula ad originem dulcedinis mu-
 sicæ, id est, ad cœlum ipsum redire creditum
 est antiquis. Sunt qui ideo factum putent,
 quod anima ipsa à plerisque harmonia exi-
 stimata est, quod in primis credidit Hero-
 philus, et eum secuti. Mox ubi ustulatum ca-
 dauer fuisset, bustum dicebatur, cinerisque
 & ossa cado colligebantur, amicis & cogna-
 tis circumstantibus: tum defunctus funebri
 laudatione à propinquo laudabatur, quod
 cum ex alijs scriptoribus, tum ex Suetonio
 præcipue & Cornelio Tacito didicimus.
 Perfectis his, præfica nouissimum uerbum
 illud alta uoce pronũciabat, ILICET, quod
 est quasi ire licet. Tum cineres & ossa sepul-
 chro inferebantur, ante quod aram fieri so-
 litam, Maurus Honoratus scribit. Postquã

uero omnia completa fuerant, extremum
uale alta uoce pronunciabatur hoc pacto,
Vale, uale, uale, nos te ordine quo natura
permiserit sequemur. Sed meo quidem iudi-
cio melius nullus nec elegantius omnia fe-
re quæ diximus executus est, quàm suo car-
mine Vergilius in sexto Aeneidos, cū de Mi-
seni funere ita cecinit:

*Nec minus interea Misenum in littore Teucri
Flebant, & cineri ingrato suprema ferebant.
Principio pinguem tedis & robore secto,
Ingentem struxere pyram, cui frondibus atris
Intexunt latera, & serales ante cupressos
Constituunt, decorantq; super fulgentibus armis:
Pars calidos latices, & aethra undantia flammis
Expediunt, corpusq; lauant frigentis & ungunt.
Fit gemitus, tum membra toro desleta reponunt,
Purpureasq; super uestes uelamina nota
Conijciunt. pars ingenti subiere feretro,
Triste ministerium, & subiectam more parentū
Auerſi tenuere facem: congesta cremantur
Thurea dona, dapes, fuso crateres oliuo.
Postquam collapsi cineres, & flamma quicuit,
Reliquias uino, & bibulam lauere fauillam,
Ossaq; lecta cado textit Chorineus atheno:
Idem ter socios pura circumtulit unda,*

Spar

Spargens rore leui, & ramo felicitis oliue,
 Lustrauitq; uiros, dixitq; nouissima uerba.
 At pius Aeneas ingenti mole sepulchrum
 Imposuit, suaq; arma uiro, remumq; tubamq;
 Monte sub aërio, qui nunc Misenus ab illo
 Dicitur, aeternumq; tenet per secula nomen.

Atq; haftenus quidē Vergilius. Sed nunc
 uideamus quandiu fas esset lugere defun-
 ctos. Scribit Plutarchus, Numam Pompei-
 lium apud Romanos pro ætatibus tempo-
 ribusque defuncti, lugendi modum statuif-
 se. Puerum non lugeri trimo minorē, neque
 etiam natu grandiorē, neq; etiam plus men-
 se qui uixisset usque ad annos decem : & reli-
 qua quæ de græco exēplari castigato peten-
 da sunt, cum Latinum mendosissimum sit.
 Mulieribus quidem uiduis decem menses,
 hoc est, per annum lugere maritum fas fuit;
 tantus enim à Romulo annus institutus fue-
 rat. Vnde in Fastis poëta Ouidius,
 Per totidem menses à funere coniugis uxor

Sustinet in uidua tristitia signa domo.
 cum de anno decemmestri ageret. Idem Plu-
 tarchus à Numa institutum ait, ut quæ an-
 te decem menses à mariti morte mulier nu-
 beret, prægnantem uaccam immolaret. Le-
 guntur & in Iustiniani Augusti Codice ad-
 huc illa uerba : Si qua ex foeminis perditæ
 marito, intra anni spatium alteri festinariis

lugerent

DE LPLII GREG. GYRALDI DE
nubere, probro notet. Scribit Anneus Sene-
ca, annū forminis ad lugendū maiores con-
stituisse, nō ut tandiū legerēt, sed ne diutius.
Viris nullū legitimū tempus fuisse, quia nul-
lum honestū. Hæc ille. Aliquos tamen in re-
pub. uiros excellentes annuo matronarum
luctu ornatos, legimus in historijs, ut Iuniū
Brutū & Valeriū Publicolam. Idē ex usu no-
stris mulieribus in mariti funere permittit.
Sed mali adeo mores ætatē nostrā inuasere,
ut quæ quintumdecimum diem, uel uigesi-
mum non expectauerint ad secundas nu-
ptias, ego ipse uiderim. Sed mores hos lon-
ge funere peiores, satyricis perstringendos
mittamus. At enim ut honestum humanūq;
putamus mortuos lugere, ita Stoicos quos-
dam inhumanos non satis probamus, qui
maximum flendi ius in diem unum dunta-
taxat statuūt, idq; poëtę Græci testimonio cō-
probatum uolunt, qui Nioben infelicem il-
lam matrem post tot filiorum necem de ci-
bo cogitasse inducit: quibus et ego alios pos-
sem poëtas & Græcos & Latinos adducere,
qui eam nimio lachrymarum fletu in saxum
diriguisse cecinerūt, perpetuis quasi lachry-
marum guttis manans. Sed nos hæc fabulo-
sa mittamus. Ludos quoq; funebres & Græ-
ci & Romani instituerunt, ut suprā memini-
mus, quos incœptari tuba uel ex hoc Vergi-
lij carmine cognoscimus: Et tuba cōmissos
medio

medio canit aggere ludos. Qui uero ludis præerant, designatores uocabantur: quo nomine & qui funera curant nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifeste ostēdit Homerus, à quo suos funebres ludos Vergilius & Statius desumpserunt. Ea uero funera quibus ludi adhibebantur, simpludearia dicta sunt, ut ex Ticinio antiquissimo poëta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur quibus non modo ludi adhibebantur, sed & designatores, atque ideo amplissima putabantur. Dicta uero eo nomine, quod per præcones indicerentur, ut Festus subinnuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Lectos præterea & lectisternia in Romanorum exequiis deferri ac construi solita à potentioribus legimus, ut in Marcelli pompa sexcenta, in Syllæ sex millia, quod pro fortunæ qualitate scribit factum Seruius grammaticus. Sed & nonnunquam imagines & signa in funeribus præferebantur, ut Lactantius seu Lutatius grammaticus obseruat in Papiniana Thebaide, in miraculum uidelicet spectantium. Idem etiam innuit Horatius cum ait, Atque imagines ducunt triumphales. Statius quoque, Exin magnanimum series antiqua parentum Inuehitur, ut historicos hoc loco, Suetonium et alios missos faciam. Solebāt cum primis reges ac

principes urbium antiquitus, quod & nostris temporibus fieri uidimus pōtificib. maximis, tumulari cōdiq. cum gemmis alijsq. opibus. unde exit illud Satyrici Persij: *Ō ebullet patruī prāclarū funus. Tametsi passim alio modo exponi à grāmaticis soleat.* Certe ego in urbis direptione cū alia sepulchra pleraq. effodi uidi, tum Iulij secundi sepulchrum, ex quo inter cætera Cæsariani milites anulum sustulerunt, in cuius pala Sapphirus erat inclusus ingentis precij, quē Augustinus Triuultius Card. multis aureis redemit. Vidimus præterea et arma & ocreas uetustis in monumentis repertas. Sed & historiae de sepulchris agunt in quibus thesauri inuenti sunt. Redeo nunc ad sepulturas. Erat & earum genus illud, quam nostri imaginariam & inanem, Græci cenotaphion uocant, cū mortuo iusta absente cadauere persolueretur. Cenotaphium Tranquillus Suetonius honorarium tumulum appellasse uisus est, cum de Druso agit. Ceterum, inquit, exercitus honorarium ei tumulū excitauit, circa quem deinceps statuto die quotannis milites decurreret, Galliarumq. ciuitates publice supplicarēt. Funus imaginariū in Pertinace Capitolinus uocat. Funus, inq. imaginariū ei et censoriū ductū est. Legitima uero sepultura uocabat, cū defuncti corpus adesset. Erat & aliud sepulturæ genus, quod per pul-

pulueris uel terræ uel glebæ iniectionem celebrabat, cuius Maro & Horatius, aliq̃ meminerunt, atq̃ in hos in primis grāmatici. Id uero secundū pontificālē ritū, & circa cadauer, & circa absentis corpus solennibus quibuscūq̃ sacris fieri cōsueuerat, quod & M. Cicerō in legibus affirmat, & non nihil ego supra retuli. At si fortē defunctus domi nō extinctus erat cui exequi celebrāde fuerāt, domum referebat, ubi dies septē seruatus, octauo incendebat, nono sepeliebat, unde & nouendiales pulueres uocat Horatius. Sed & ludii funerales, nouendiales aliquando dicti sunt, & sacra ipsa nouēdialia. Quare nos nostro quodā hendecasyllabo, rudes & inertes semper sepulturis & cadaueribus quasi uultures inhiātes, sacerdotes nouendiales, uulturios, iocose certe, si minus recte, appellauimus: ita enim ad Alexandrū Rangon, nostri Herculis patrē, cum nephriti ego & renum doloribus urgerer, nec orationi dicendę propterea interesse possem, cecini:

At uobis male sit mali dolores,
Bonis qui bona semper inuideris,
Quin urgete popas rudes inertes,
Istos uulturios nouendiales.

Ad hæc & denicales feriæ ab antiquis celebrabātur, cum hominis mortui causa familia purgabatur, κατὰ τὴν πόρην nūcupatę, ut putat Sextus Pompeius, quanquā & non for-

32 LILII GREG. GYRALDI DE
 rasis inerudite, si à denarij numero deriuen-
 tur. Post nonum enim diem quo tumulo
 cineres condebantur, decimo purgaban-
 tur. De his & Columella & Festus Pom-
 peius meminerūt. Sed & M. Tullius in libris
 delegibus, tametsi locus parum syncerè le-
 gitur, ut est locupletius obseruatum in no-
 stris annotatis. Februa quoque à Romanis
 mense Februario Diti patri celebrabantur,
 de quibus, ut alios mittam, copiose & orna-
 te agunt Ouidius Fastorum libro secundo,
 & Festus Pompeius. Videtur et hoc loco
 operæ precium tibi referre Cæsarū & Impe-
 ratorum consecrationē, quam ἀγῶσις Gre-
 ci uocant, idēq; Herodiani præcipue uerbis,
 ut sunt à Politiano in latinū conuersa. Mos
 est, inquit, Romanis consecrare Imperato-
 res, qui superstitibus filijs uel successoribus
 moriuntur: quiq; sunt eo honore affecti, re-
 lati dicuntur inter diuos. Est autem tota uir-
 be quasi luctus quidam festę celebritati pro-
 miscuus: quippe functum uita corpus ritu
 hominum sumptuoso funere sepeliunt. Sed
 ceream imaginem defuncto quam similli-
 mam effingūt, eamq; in regiæ uestibulo pro-
 ponūt supra eburneum lectum maximum
 atque sublimem, uestibus instratum aureis.
 & quidem imago illa ad ægroti speciem pal-
 lida recumbit: circa lectum uero utrinq; ma-
 gnā partem diei sedent, à læua quidem se-
 natus

natus omnis uestibus attris amictus, à dextra uero matronæ quas uirorum aut parentum dignitas honorabiles clarasque reddit. Harum nulla uel aurum gestans, uel monilibus ornata cōspicitur, sed uestibus albis exilibus indutæ, mœrentium speciem præbent. Hæc itaque per septem dies continuos faciunt, medicis ad lectum quotidie accedentibus, inspectumq; uelut ægrū, deterius se habere subinde pronūciantibus, dein ubi iam uisus obijisse diem, lectum humeris attollūt equestris senatorijq; ordinis nobilissimi ac lectissimi iuuenes, ac per uiam sacram in uetus forum deferunt, ubi magistratus Romani deponere imperiū consueuerunt. Vtrinque autem gradus quidam sunt ad scalarum similitudinē extructi, in quibus altera ex parte puerorum chorus est, è nobilissimis atq; patritijs, altera fœminarum illustrium hymnos in defunctum præanasq; canentium, uerendo ac lamentabili carmine emodulatos: quibus peractis, tollunt iterum lectum, atq; extra urbem perferunt in Martium campū, ubi quamlatissime campus patet. Suggestus quidam specie quadrangula lateribus æquis assurgit, nulla præterquam lignorum ingentium materia compactus in tabernaculi formam: id quidem interius totum est aridis fomitibus oppletum, extra autem intextis auro stragulis atque eboreis signis, uarijsq; pi

cturis exornatum: infra uero alterū minus quidem positum est, sed forma et ornatu per simile, portis ianuisq; patentibus: tertium item et quartū semper superiore cōtractius, ac deinceps alia, donec ad extremum, quod est omnium breuissimum, perueniatur. Possis eius ædificij formam comparare turribus ijs quę portibus imminētes, noctu igne prælato naues in tutas stationes dirigunt, pharos uulgò appellāt. Igīt lecto in secundum tabernaculum sublato, aromata et suffimēta omnis generis, fructus, herbas, succósque omnes odoratos cōquirunt, atq; acruatim effundūt: quippe neq; gens est, neq; ciuitas, neq; qui honore ullo aut dignitate præcellat, quin certatim pro se quisq; suprema illa munera principis honori deferāt. Vbi uero ingens aromatum acruus aggestus est, ac locus omnis expletus, tum circa ædificiū illud adequitant uniuerſi equeſtris ordinis certa quadam lege, ac recurſu motuq; pyrrhichico numeroq; in orbē decurrētes. Currus itē circūagunt, infessi purpuratis rectoribus, qui personas ferant dueū omniū Romanorum, principūq; illustriū: quæ ubi celebrata sunt, facem capit Imperij successor, eamq; tabernaculo admouet, tum cæteri omnes undiq; ignē subiiciūt, cunctaq; illico fomitibus illis aridis odoramentisq; referta igne ualido corripitiūr, mox ab extremo minimoq; taber-

tabernaculo tanquam fastigio quodā simul
 cū subiecto igni aquila dimittit, quę in cœlū
 credit ipsam principis animā deferre: ac iam
 ex illo unā cū ceteris numinibus Imperator
 colitur. Atq; hæc ita quidem ex uerbis Hero-
 diani. Illud uero hoc loco tibi animaduer-
 tendum, quod tabernaculū illud extremum
 recte fastigiū nuncupatū est: nam & hoc a-
 pud autores, & in nomismatis quibuscū se
 obseruasse ait uir antiquitatū studiosus, amī-
 cus meus. Et quidē est penes me argenteum
 nomisma dono mihi datū à B. Diuitio Bibi-
 enate, D. Marię in porticu Card. in quo in
 sculptū eiusmodi est tabernaculū cum inscri-
 ptione, CONSECRA TIO. Post hęc autē apo-
 theosin sacerdotes et sodales, ipsis in diuorū
 numerū relatis Cæsarib. de ipsorū nominib.
 nūcupatos attribuebāt, de quibus crebra est
 mētio apud scriptores. Alijs longe diuersa à
 Christianis fuit, cū à Romano pōtifice maxi-
 mo, in diuorū sanctorūq; numero quispiā re-
 fertur. Nuper à Leone x. pont. max. magna
 celebritate & religione, cerimonijsq; omnis
 generis cum in maiorum & minorū pontifi-
 cum, tum cæterorū promiscua hominū fre-
 quentia celebrari cōspexi, cum in diuorum
 numerum D. Franciscum Paludem, uirum
 insigni pietate ac religione, retulit. Idē post-
 ea iterum cōspexi, Adriano vi. pont. max.
 in ordinem diuorum Antoninum Floren-

tinum præfulem, & Beronem Germanū referente. Sed de his iam satis. Nūc Romanis funeribus Aegyptiorum iure subiunxerim, ut post rerum dominos, uetustissimæ gentis instituta subtexam: atque in primis de eorum regum sepultura agam, quæ multo apparatus celebrabatur, ut Diodorus scribit. Cum enim, inquit, regum Aegyptiorum aliquis è uita decessit, illum omnes communi luctu descent, uestes discindunt, templa clauduntur, iustitium indicitur, festiuitates non celebrantur, luto caput fœdant, totos duos & septuaginta dies linteo ac sindone subtus mammas cinguntur, c c. aut c c c. permixti sexus bis interdiu urbem lustrant, luctū lessumq; nouantes, regisq; uirtutes ad numeros commemorant: cibis coctis, uino, omnidenique mensæ apparatus abstinent, nō laucris, non balneis, non unguentis, non stragularis lectis, nec uenere deniq; uruntur: sed per eos continuos dies mœrore & luctu afficiuntur. Interea quæ ad pompam faciunt, comparant. Postremo uero die cadauer in arca repositum, ante sepulchri aditum collo cant, libellumq; de rebus à rege gestis breuē recitant, tum si qui sunt qui uelint, regem uisuperant. His autē omnibus præsentibus sunt sacerdotes, qui singula censent: adest & populus, qui regum laudibus applaudit, uitis re clamat, Quare factum est, ut Aegyptiorū regum

regum aliqui indigni existimati sint ut sepul-
 turæ honore honestarentur. Atque ita qui-
 dem Aegyptiorum regum exequiæ celebra-
 bantur. Priuatorū uero & popularium sic.
 Cum quispiam fato functus est, propinqui
 & amici luto caput deturpāt, ciuitatēque
 descentes circumeunt, interim neque lauan-
 tur, nec nisi uile quippiam edūt bibuntque,
 neque splendidis utuntur uestibus. Sepul-
 chrorum apud ipsos tria habentur gene-
 ra, sumptuosum, mediocre, humile. In pri-
 mo argenti talentum, in altero minas xx.
 in ultimo quid minimum exponunt. Qui
 funera curant, eorum impēsā domesticis
 afferunt, petentes quanti uelint funus appa-
 rari, atque ita inter se componunt. Primus
 igitur designator, quem Grammaticum il-
 li appellant, humi cadauere deposito, circa
 illius ilia describit quantum à sinistra parte
 incidendum sit: dein qui scindit, lapide Ae-
 thiopico, quantum lateris designatum est à
 Grammatico, aperit, statimq; currens pro-
 fugit, quem tum astantes lapidibus & exe-
 crationibus insequuntur: mox qui salitores
 nuncupātur, cadauer in templo delatū, per,
 quæ facta est, scissuram expurgāt, omnibus
 eductis intestinis & interaneis, præter cor et
 renes, quæ ab alio quopiam uino phœniceo
 lauantur, odoramentisq; linuntur, mox re-
 liquum corpus cedro unguentisq; dies am-

plius triginta perungunt ij quibus hæc cura est, myrrhaq; ac cinnamomo, alijsq; rebus odoriferis perlinunt, quibus rebus cadauera à corruptione conseruātur. Vbi designatores ita corpus curarunt, ut integrū cū supercilijs, palpebris, cæterisq; membris in dormiētis modum quiescere uideatur, tum illud ipsius cognatis tradūt. Multi uero Aegyptiorum, maiorum suorū corpora domo multo sumptu sic expurgata cōdiunt, & eorum etiā imaginibus ualde oblectantur. Alij autem antequam sepulturæ mandent, cum iudicibus ad hanc rem destinatis diem indicunt exequiarū. Mortuū enim Acherusiam paludem, quā & Styga quidam nuncupāt, transiturum existimant, quam prope Memphim esse autores prodiderūt. Hanc rem ex Seneca aliter Seruius recitat: ait enim circa Syenem locum esse, quē Aegyptij phylas uocant, apud quem palus est Styx, quod tristitiam transeuntibus gignat, limosa & papyris referta: ultra quam breuis est insula quæ Abatos appellata est, quod sit inaccessa, cuius & poëta Lucan. meminit: Hic Abatos quam nostra uocat ueneranda uetustas. Letum est etiam quod uicini populi suorum cadauera ad alteram regionem transferūt. Sed si quis fortē in fluuio pereat, nec eius corpus inueniat, post centū annos ei persoluntur officia: atq; hinc illud propterea dictum est

est à Vergilio: Centū errant annos. Trāsmis-
 sa uero palude, adstant iudices amplius qua-
 draginta in hemicyclo preparato, trahiturq;
 nauis, quæ ab illis *βάρις* dicta est, à Græcis
ἐνὶ ᾠδῶν, ad hoc opus ab illis comparata, qui-
 bus ea cura imminet. Eam uero nauim, nau-
 ta qui ab ipsis Charon nūcupat, regere dici-
 tur, cui pro naulo danacen soluere cōsueue-
 rūt (id oboli seu pecunię genus est, à danais,
 hoc est, uita functis, uel quod *δάνα* arida di-
 euntur, appellatum, adeò ut inde prouerbiū
 emanarit, Danace, quod dicitur de ultimis
 bonis, alijs uel cōsumptis uel amissis.) Sanè
 Græci scriptores Melittutan massam quam-
 piam melle conditam seu offam esse tradūt,
 quæ cū danace uel obolo uita functis dabat
 in portitoris mercedē. alijs tamen offam Cer-
 bero offerri prodidere. Sed ad Aegyptiorū
 instituta redeo, quæ primum ab Orpheo, &
 mox à Vergilio, de Charonte & inferis tra-
 dita sunt, id quod & ante me antiqui Gram-
 matici obseruauere. Igitur ultra ripā ante-
 quam in arcam corpus cōdatur, deducta in
 palude naui, uolenti cuiquē mortuum ac-
 cusare conceditur. Si quis ab iudicibus fue-
 rit, ut malus, reprobatus, sepultura caret: &
 qui itidem iniuste damnasse cōuincitur, gra-
 ui pœna punitur. Post hæc cognati compo-
 sito luctu & lachrymis demortui hominis
 laudes recensent, non eo utique modo quo

Græci & Latini consueuerunt, qui genus, familiam, opesq; celebrant: sed defuncti ipsius à pueritia facta, mores, doctrinam, iustitiã, continentiam, pietatem, religionẽ, ceterasq; uirtutes perstringunt, deosq; maneis inuocant, precanturq; ut inter pios illum repellant. quibus rota adstantiũ concio læta quadam uoce respondet. Tum demum cadauer à domesticis & familiaribus sepelitur in proprijs sepulchris. Sed quibus ea defunt, domi apud firmiorem parietem arca suspēditur. Qui uero ob aliquam ignominie causam sepultura priuātur, domi quidem sine arca seruantur: quorum si ignominia & delicta posterius eluēt, magnifice, ut alijs, tumulatur. Fuit & illa apud Aegyptios consuetudo, ut creditoribus in pignus darent parentum corpora, quæ qui nō redemisset, perpetua infamie nota inurebatur. Lucianus tamen & Sextus Empericus hoc tantum de Aegyptiorũ sepulturis tradūt, eos intestina educere, dein corpora salire. Chrysippus & Cicero condire & domi seruare. Plutarchus in Symposio, cadauera aperire, apricoq; aliquo loco soli exponere, intestina in flumen iacere, reliquũ purgatũ corpus asseruare. Strabo uero, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs uero uitro circumdata domi seruari, ab alijs in uasis fictilibus, alucolisq; quibusdam circum templa defodi & condi. Herodo,

rodorus, & Herodorum secuti, scribunt in
 hūc propè modum: Vbi uita functus homo
 est, ferro incuruo inflexoq; ad hoc parato ce-
 rebrum per nares mortuo educi, locum me-
 dicamentis expleri, intestinisq; purgari, et la-
 pide, ut diximus, Aethiopico ilia discindi,
 odoramentis cōpleri, mox consuto ilij uul-
 nere, nitro saliri, LXX. dies, quod ultra non
 liceret, lugeri (quare Moses cum de Iacobi
 morte agit, qui in Aegypto decessit, illū, ait,
 Iosephi filij iussu ibi tum præpotentis, more
 Aegyptio quadraginta diebus conditū, de-
 fletūq; septuaginta fuisse) inde cadauer lin-
 teamine inuolutum, gummiq; illitum, in li-
 gneam h ominis effigiē ad hoc paratā com-
 poni. Alt erum dehinc subdit idem Herodo-
 tus mediocrium sepulture genus, tum et ter-
 tium, sed quæ nihil ferè differant, nisi sum-
 ptu, ut etiam ante diximus. Demū uero sub-
 dit: Vxo- res tamen insignium uirorum non
 statim u ita functas tradunt condiendas, ac
 ne eas q uidem forminas quæ conspicuæ ual-
 de & maioris momenti fuere, sed triduo atq;
 quatriduo exanimis custodiunt, ea scilicet
 causa, ne cum ipsis mortuis salinarii concū-
 bant. Quippe aliquando aiunt quendam ex
 ipsis coeuntem cum recenti formosæ mulie-
 ris cadauere deprehēsum, remq; à socio in-
 dicatam. Id quoque obseruant Aegyptij, ut
 cum quis Aegyptius uel hospes comperius

42 LILII GREG. GYRALDI DE
fit mortuus, siue flumine summersus, siue à
crocodilo raptus, ei ciuitati ubi repertus, uel
ad quam deiectus sit, necessarium esse illum
condire, et honestissimo funere in sacris mo-
numētis sepelire, quæ nulli, nisi Nili sacerdo-
tibus, fas sit attingere : eos enim supra homi-
nes nescio quid existimant. Cur uero Aegy-
ptij, ut plerique omnes, suorum cadauera nō
cremarent, hāc Herodotus rationem affert:
Aegyptij, inquit, persuasum habent ignem
animatam quandam esse belluam, quæ, quæ-
cunque nanciscitur, deuorat atque consu-
mit: at cum est expleta, ipsam et quæ ab ea uo-
rata sunt, unā emori : & propterea nec cre-
mare, nec belluis offerre corpora, ut aliæ ple-
ræque nationes, Aegyptij statuerunt, sed ea
condire ac salire ne etiam à uermibus consu-
mi possent. Atque hætenus de Aegyptio-
rum funeribus dictum. Eundem ritum
ab Assyrijs seruari quidam tradunt : uerum
illi potius cæra & melle mortuos condiunt,
asseruantque conditos. Reges suos in paludi-
bus relinquunt. Sed & quæ Scytharum &
Gerrhorum præcipue instituta legimus, hoc
adscribamus loco, atque regū in primis, quo-
rum ab alijs est diuersus sepeliendi modus.
Nanque, ut Herodotus scribit, rex ubi de-
cessit, ingentem & quadratam scrobem ef-
fodiunt, dein regis corpus exenterant, cæ-
ræque illud undique circumlinunt, alium
optime

optime expurgant, & filere cōtrito, thymiamate, apij semine, & anisi complent, resutumq; cadauer ad alias gentes plaustro deferunt, quod illę excipientes aurem recidūt, crinem circuntondent, brachia circuncidunt, frontem nasumq; fauciāt, manum sinistrā sagittis trañciunt, postmodū cadauer ad aliam rursus gentem cui imperitent carpento deuehunt, atq; indereferunt eò unde prius discesserant, omnibus regem comitantibus ad id destinatis. Simulac uero lustratę sunt omnes nationes quibus rex uiuens imperabat, apud illas quę in extremis habitant reponunt, cadauerq; super torum in loculo componentēs, hastas hinc et hinc defigunt, & desuper ligna disponunt, & pallio contegunt. In altera uero oculi parte aliquam ex regijs concubinis iugulatam sepeliunt, atque unā pocillatorem, coquum, equisonem ministrum, & qui regis erat à nuncijs, equosque, & aliarum rerum omnium primitias, cum ijs etiam phialas aureas, aliaq; huiuscemodi. Hanc tamen Seruius Grammaticus Indorū esse consuetudinē existimauit. His autem quę iam retulimus, circa regis inferias expeditis, humum certatim omnes iniñciunt, quammaximum tumulum struere parantes. At ubi annum exactum est spatium, itidem rursus agunt, quinquagintęque ex seruis ingenuis strangulatos

44 LILII GREG. GYRALDI DE
maſtant, totidemq; equos, quos eductis in-
teſtinis palea replēt, eoſq; tum quinquagin-
ta iuuenes tum equos tignis tranſcientes, di-
rum ſpectaculum ſepulchro regio circum-
ponunt. Atque hę quidē Scytharum regū
inferiæ. Priuatorum uero & reliquorum ad
hunc modum fieri ſolent. Defunctorū cor-
pora condiunt, eaq; pluſtris impoſita pro-
ximi ad amicos circūferunt: qui cadauer ſu-
ſcipientes, epulū ijs qui illud ſequūtur exhi-
bent: & in hunc modū quadraginta diebus
priuatorum hominū comitatus circum-
gitur, poſthęc humatur, ſi prius tamen ca-
dauēr hoc modo expurgauerint. Caput ce-
rebro euacuāt, abluuntq;: circa corpus tria
ligna ſtatuunt hinc inde procumbentia: cir-
cum hæc lanea pilea obtendunt quamma-
xime poſſunt conſtipantes, & in ſcapthā in-
ter ligna pileaq; poſitam, lapides igne can-
dentes inijciūt, ſuper quos ſemen cannabis,
quæ apud illos precioſiſſima naſcitur, impo-
nunt, unde uapor exhalat omni Græcorum
ſuffimento odoratioꝝ: quo ſtupentes odore
Scythæ eiulant flentq;, id quod eſt apud eos
lauacri loco. Neque enim corpora lauant,
ſed eorum uxores aquam infundentes, cu-
preſſo, cedro, aut thuris ligno, ad ſcabrū ali-
quod ſaxum corpus atterunt, mox cum in-
tumuerit, illud medicamenti quibuſdā per-
linūt, & ſimul faciem, quæ poſtero die, amo-
tis

tis medicamentis, conspicua splendidaq; apparet.

Alios esse Scythas legimus, qui inter epulas defunctorum corpora deuorant, quod Lucianus & Tertullianus scribunt. Sed quoniam amplissima latissimaq; est Scytharum regio, sunt ex his aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt niues, qui parvum cadauera inter niues ipsas & glaciem truncis affixa arborum suspendunt, arbitrati flagitium et scelus esse ea terræ mandare. Scribit Stobæus, Tauros gentem Scythicam, qui & Taurici dicti sunt, cum regibus extinctis gratissimos eorum amicos sepelire. Si uero amicus aliquis regi interierit, pro illius merito regem, aut totam, aut partem auris abscindere. Apud eundem Stobæum legimus, Sindos id moris habuisse, ut tot pisces in sepulchrum conijcerent, quot hostes, qui sepeliretur interfecisse constaret. Aethiopas diuersos esse, autores qui de orbis situ scripserunt, manifeste ostendunt. Atlanticos tamē in Africa in primis celebratos inuenio, quorum sepeliendi instituta Scythicis subiungere non ab ordine alienum mihi uisum est, si prius tamen de regum morte in medium attulero. Scribit Diodorus, sacerdotes qui circa Meroen insulam deorum cultui assistentes inseruiunt, maximam præcipuamq; auctoritatem habere, eamq; in primis, ut cum opportunum eis uisum sit & expedire, regibus significare ut

¶ 66 LILII GREG. GYRALDI DE
sponte mortem oppetant, quibus dicto au-
dientes reges, nullatenus abnuētes, uolun-
tariò eam subeunt: aliquosq; apud illos esse,
qui cum rege libenter occumbant. Nec de-
esse, qui si fortè rex aliqua sui corporis par-
te debilis sit, ut regem imitentur, ea se parte
mutilant, priuantq;: adeò uerum est quod à
lepido poëta canitur, Mobile mutatur sem-
per cum principe uulgus. quod & à philoso-
pho multò ante scriptum fuerat. Priuatorum
uero Aethiopum, quemadmodum di-
uersam eorum regionem, ita uaria quoque
sepeliendi institutio. Alij quidem defunctos
in fluminibus abijciunt, id elementum opti-
mum sepulchrum arbitrantur. Sextus qui-
dem Empericus hos Ichthyophagos nun-
cupatos ait, hoc est, ut quidam uerterunt,
Pisciculos: idque ea ratione ab ipsis fie-
ri prodit, ut à piscibus cadauera uorentur,
quod piscibus n̄ uictitent. Alij sunt Aethi-
opes, qui uitreis uasis conclusos mortuos
suos conseruant, ut nepotibus & posteris
eorum sint notæ effigies, & idcirco eorum
sæpe sint memores. Herodotus tamen rem
ita explicat: Posteaquam, inquit, Aethiopes,
qui Macrobij uocantur, mortuum arefecerunt,
totum gypso inducunt, picturâque
exornant, & eius quoad fieri potest effigi-
em repræsentant: dein sepulchrum ei è uitro
quod

quod apud illos abundat & passim effoditur, circundant, in cuius medio defunctus interlucet, nihilque fœditatis, uel tetri odoris exhibet, sed omnia penè uiuo assimilis. Sepulchrum hoc ipsum propinqui per annum intra ædes seruant, omniumque illi rerum primitias offerunt: anno uero exacto efferunt, extrâque urbem statuunt. At eorum aliî fictilibus urnis cōdientes, circatem plorum septa sepeliūt, & per hoc maximum habent iusiurandum. Quidam & Satis hoc attribuunt, uti retro diximus.

Intorū quoque multiplex uariaq; sepeliendi consuetudo. Quidam parentes priusquam annis aut morbo aliquo in maciem seniumque eant, uelut deorum hostias mactant, cœsorūque uisceribus epulari fas & maxime pium est: at ubi senectus aut morbus incelsit, procul à cæteris abeunt, mortemque in solitudine nihil anxij sollicitudine expectant. His prudentiores, quibus sapientiæ studium contingit, mortis tempus non expectant, sed semet ignibus ingerendo, eam læti ac hilares accersunt. Scribit Egesippus, eos primum protestari quod discedere uelint, nec ideo ullum obstrepere. Deinde ubi apparatus mortis processit, eos lætos in silire ardentem pyram, & adstantibus ualedicere: dolere quidem mulieres quasi sub-

48 LILII GREG. GYRALDI DE
sidio destitutas, & paruulos liberos quod
derelinquātur. Alios uero cæteros benedicere,
nec inuidere quod meliores ipsi ad splendidi-
ora loca, & ad puriora consortia festinēt.
Hoc idem & suo carmine Lucanus testatur:
Quique suas struxêre pyras, uiuîq; calentes
Conscendêre rogos. Hunc, insuper & aliâ
alias nationes moriendi morē habere legi-
mus, ut dicemus. Padæos gentem Indicam,
scribit Herodotus, ægrotantes interimere,
ac epulari, mulierésque mulieribus idem
officij præstare, etiam si se negent ægrotare:
qua causa, inquit, pauci apud eos ad sene-
ctutem peruenire dicuntur: & si perueniant,
mactati itidem comeduntur. Plinius apud In-
dos linum gigni prodit, quod Latini uiuū,
Græci asbestinon ex argumento naturæ uo-
cant, quod ignibus non absumitur. Ex eo fa-
ctas Plinius se uidisse mappas ait, & ego ab
alijs hoc tēpore audiui. ex eo funebres con-
fici solebāt tunicae, quæ regū fauillam corpo-
ris cremati ab reliquo separarēt cinere. Mau-
rus uero Honoratus in commentarijs Ver-
gilianis Indorum consuetudinē scribit fuisse,
ut quoties eorum reges moriantur, cum
his dilecti equi, serui, & una de uxoribus
quæ regi charior fuisset, incenderetur: inter
quas de hac ipsa re magna erat cōtentio. So-
linus, aliq; nōnulli, nō modo regum uxo-
res hoc facere, sed & priuatorum prodide-
runt.

sunt. Solini uerba adscribam. Apud Indos, inquit, quibus ad uiuēdi rationem propensior cura est, multæ uxores in eiusdem uiri coeunt matrimonium: & cum maritus homo esse desierit, apud grauissimos iudices suam quæq; de meritis agunt causam: & quæ officiosior cæteris sententia uicerit iudicantium, hoc palmæ refert præmium, ut arbitratu suo ascendat rogam coniugis, & umbris eius semetipsam det inferias: cæterę nota uiuunt. Lucianus uero Indos *μύλα*, hoc est, medulla circumlini. Alij Indis qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. In uulgatis Luciani codicibus male, ut putò, *ύάλα* pro *μύλα* legitur. Diuersa ab his Sextus Pyrrhonius. Indorum enim, ait, aliqui uulturibus cadauera lancinanda exponunt. Aliqui Taxilis hoc attribuunt, ut Hieronymus scribit, & ante Hieronymum Aristobulus, ut est apud Strabonem, qui Taxilā urbem locupletissimam & insignem Indiæ scribit: quin eius regē Taxilum, quod recte se erga Alexandrum gesserat, ab eo honoribus, ad inuidiam reliquorum, accumulātū. Alij hoc quod diximus de uulturibus, Iberas factitasse prodiderunt. Sed mirum hoc, cum Procopius hac solum causa à Persis bello prouocatos scribat, quod Christianorū ritu defunctorum corpora sepelirent: uerū hoc potuit diuersis temporibus contigisse.

d

Indicam in super gentem Calaciæ scribit Herodotus, quæ parentibus uescatur: unde, inquit, interrogatos à Dario quantum pecuniarum peterent ut patres igne cremarent, illos respondisse, iube rex meliora omni nari. Sunt & apud Indos sapiētes Brachmanæ, qui mirabiliter mortem contemnunt, quod cum ab alijs, tum à Strabone traditur, seq̃ ad eius contemptum mire exercebant. Idem Megasthenes prodidit. Notissima est de Calano historia, qui se ultro incendio obtulit, cū iam mori decreuisset. Nicolaus Damascenus & philosophus & historicus, scribit à se uisum Zarmanocheگان Indum, qui satis fortunatus Athenis se cremauit, quod abunde uixisset: in cuius tumulo ita inscriptū fuit, *Ζαρμανοχέγας Ἰνδὸς ἀπὸ Βαργῶνος κατὰ τὰ πατρίαν Ἰνδῶν ἴδν, ἑαυτὸν ἀπὸ θανάτου κέρει*, hoc est, Zarmanochegas Indus ex Bargoa, iuxta patrios Indorum mores seipsum immortalem faciens hic iacet. Atque de Indis hucusq̃. Iam uero Græcorum sepeliendi morem afferamus, quos Lucianus ait ca dauera combustisse, quod & manifestius ex poëtis colligimus, atq̃ in primis Homero, qui in Patrocli funere rem clarissime executus est: in cæteris ea ferè quæ nostri. Cæterū qui pro patria occubuissent, longe honestiore exequiarum honore afficiebant, quā rem luculentissime describit Thucydides, & propterea

pterea eius fermè uerbis hic tibi adscribam. Facto, inquit, triduo ante exequiarū diem tabernaculo, mortuorum ossa proponebantur, & suorum quisq; reliquijs, si quid libuisset imponebat. cum efferebātur, singularum tribuū singulas arcas, suæ cuiusq; tribus ossa continētes, uehiculo deportabāt. Vnus præterea torus inanis cōstratus simul deferebatur, eorum quorū ossa nō extarent, uel inter cæsorū corpora reperti non fuissent. Educabant uero funus uoluntarij quique promiscuò uel ciues uel hospites, cū interea forminx aliquā defunctis necessitudine cōiunet glachrymātes deflerent: ossa sepulchro publico composita inferebantur, quod Athenis quidem iuxta Callisti monumētum fuerat in suburbanis, quo in loco semper qui in pugna occiderant sepeliri cōsueuere, præter eos qui in Marathone occiderant, quorum singularem fuisse uirtutem existimantes, eodem in loco monumentum erexerunt: postea uero quā sepulture traditi omnes fuissent, uir eloquentia præstās ex numero seligebatur, qui in defunctorum laudes luculentam haberet orationem. Extant ad hunc diem orationes elegantissimæ hac de re, Lysix, Demosthenis, & Periclis, seu Thucydidis, quas nunc me uidisse recordor. Athenienses quidem adeò sepulture eorum qui in bello occubuisent curam

42 LILII GREG. GYRALDI DE
habuere, ut si quis ducum bello peremptos
sepulchro honestare neglexisset, capitis pœ-
na puniretur. quare et fummos duces, quia
cæsos nauali pugna in mare deiecerant, gra-
ui supplicio affecere. Quin & cum occisorū
pro patria cadauera minus assequi possent,
dispersa eorum ossa & dissipata, diligenter
exquirere & humo mandare curæ fuit, cæte-
ræque facere quæ superius modo comme-
morauimus. Vnde de Nicia egregio Atheni-
ensium imperatore traditur, quod omnem
exercitum subsistere iussit, ut duos tantū per-
emptos milites sepulturæ mādaret. Cimon
quoq; Miltiadis filius se captiuum exhibere
non dubitauit, ut pater sepulturæ tradere-
tur. Sed hæc publica. Priuatum uero morem
fuisse tradit M. Tullius Atheniensibus à Ce-
crope institutū, hoc est, terra humādi: quod
cum proximi fecerant, obductaq; terra erat,
frugibus obserebat, ut sinus et gremiū quasi
matris mortuo tribueretur, solū autē frugi-
bus expiatū, ut uiuis redderet. Verum cū a-
pud eos increbuisse funerū ac sepulchrorū
magnificētia usq; ad luxū, Demetrius Phale-
reus eam minuit lege, et ante lucē uoluit ca-
dauera efferri, sepulchrisq; nouis modū fini-
uit. Nam super terræ tumulū noluit quid sta-
tui, nisi columellā tribus cubitis nō altiorē,
aut labellū: quin & certū his magistratū præ-
fecit, Illud præterea in humādīs defūctis ab
Athe-

Atheniensibus obseruatū, ut orientem uer-
sus cadauera uertere solerēt, contrā uero ad
occidentē Megarēses & Phœnices. Nec par
ua incuria omiserim Lacedæmoniorum re-
gum funera, quæ à parcissima licet ciuitate,
multo tamē & magnifico apparatu celebra-
ri solebant, id quod in primis ostēdit Hero-
dotus. Nam equites, inquit, per uniuersam
Laconum regionem regis interitū pronun-
ciabant, fœminę per urbem ollas pulsitabāt.
Interea dum hæc sic fierent, ex singulis do-
mibus mas & fœmina sese præluctu & la-
chrymis fœdabāt: quod si facere renuissent,
grauibus pœnis mulctabantur. Regiis exe-
quijs ex omni Lacedæmoniorū regione ne-
cessarios quosq; et uicinos adesse oportebat,
qui simul ac ad regis funus cōiuncti conue-
nissent, promiscuō sibi uicissim frontes pul-
sabāt cum gemitu ac ululatu, optimū quēq;
ultimum fuisse regem uociferantes. Si quis
uero eorum bello perisset, eius simulachrū
effingebant, toroq; splendide ac magnifice
strato componebant, perq; decem dies con-
tinuos qui regio funeri dicabātur, iustitium
indicebatur, & filebant fora, nec interim ma-
gistratuum confessus ullus erat, uerum assi-
duus luctus. Atque hę Spartiatarum regum
inferiæ. Ciuiles uero exequias Lycurgū ita
instituisse accepimus, ut nihil cum mortuo
sepeliretur, puniceo tantum amictu uelatū,

& oleæ fronde, cadauer terræ obduceretur. Eiusdē quoq; lege sancitum, ut in urbe & secus deorum templa sepulchra construerentur, ut Plutarchus docet, à quibus, ut diximus, Christiani ipsi nostrum institutū sumptisse uideri possumus. Lugendi uero tempus ad undecimū diem eis præfinitum fuit, duodecimo Cereri rem sacram faciebāt, luctumq; soluebant. Argiui ex Græcis omnibus, in funeribus albis uestibus, ablutis aqua, teste Socrate, soli induebant, in quibus & sacrum illud erat quod *ἕνυσμα* illi uocabant, in quo & carnes coctas exhibebant, ut Plutarchus refert. Persæ cæra circumlitos mortuos condire solitos, scribit M. Cicerō, ut quāmaxime corpora diuturna permanerent, Hoc & Assyrijs, ut paulò antediximus, attribuitur, Strabo etiā, Sola, inquit, sepeliunt corpora Persæ cæra oblinētes, magos uero insepultos auiibus edendos dimitunt. D. Hieronymus Persas ait non prius cadauera humare, quā aut ab alite, aut à cane traherentur. Idem & Procopius. Idem & Agathius in secūdo historiarum, cum de sepultura ageret Mermeroes Persarū regis uiri strenuissimī, Tunc, inquit, in destinatū locum solū nudumq; cadauer regis mortui reliquerūt, canibus simul & auiibus eiusmodiq; ceteris carniuoris obscenisq; animalibus uorandū : quādoquidem, inquit, hūc Persæ

Persæ seruant sepeliendi ritum, ut nudata à
 canibus et feris ossa, per campos dispersa ma-
 neant: neq; enim aut urna condere, aut terra
 obruere defunctorū corpora fas est Persis.
 Hęc ferme ille. Lucianus tamen Persas sepe-
 liri tradit. Quod autē Persæ suorū cadauera
 nō cremarēt ut Græci, in promptu causa est,
 quod deum ipsi ignem arbitrātur, eumq; co-
 lunt, & propterea nefas illis uidet deum ho-
 minū cadauera depasce. At uero Curtius in
 lugubri ueste Persarū coniuges & liberos in
 funere tonderi prodidit. non homines mo-
 do, sed & iumenta quoq; testis est Herodo-
 tus in ultimo, cū de nece agit Masistij, uiri a-
 pud Persas spectatissimi. Suetonius etiam
 Trāquillus cū Germanici interitū describit,
 Quin & barbaros, ait, quosdā regulos ferūt
 barbam posuisse, & uxorū capita rasisse, ad
 indicium maximi luctus. Sed postquā inci-
 dimus in tonsurę mentionem, scribit Plutar-
 chus Græcos, si quid eis aduersi accidisset, ui-
 ros capillos aluisse, fœminas totōdisse, ut su-
 prā quoq; meminimus. Scribit Herodotus
 Argiuos capita totōdisse cū superati à Lace-
 dæmonijs fuissent in agri Thyrei cōtentione,
 ac si in maximo luctu cōstituti fuisset: unde,
 ait, legē tulerunt ne quis comā aleret, donec
 Thyreas recuperassent. Stobæus ex Nicolao
 Damasceno philosopho & historico apud
 Græcos doctiss. morē recitat fuisse, qd si qs

apud Indos maximum aliquod peccatū admisisset, à rege tonderi iubebatur, tanquam apud eam gentem tonderi maxima sit ignominia ac dedecus. Sed de capillorum tonsura si minus fortè accurate, copiose tamē scriptissimus super illud Mosis, Nō in rotundum caput attondebitis: quare iam nunc in uiam redeo. Scribit Sextus Empericus, Persarum morē esse uita functos in cruce tollere, nitro salire, & postmodum corio contegere. Persarum Magos ac sapiētes scribit Cicero suorum corpora nō humare, nisi sint antea à feris laniata. Parthi eadem fermē quæ Persæ instituta seruauere, hoc est, defunctorum cadauera canibus auibusq; lanianda proponere, nudaq; post ossa terræ condere. Hyperborei ad Arcton morē hunc custodiunt: Mors illis, inquit Plinius, nō nisi satietate uitæ, epulatis delibutisq; senibus luxu, ex quadam rupe in mare salientium. hoc genus sepulturæ beatissimum. Eadem scribit Mela Pomponius: Hæc lex in Co insula ad Hellepontū posita fuisse proditur, ut sexagenarij aconito uitam finire cogerētur, ne uidelicet defides fortium uirorū cibaria absumerent.

Troglodytarū sepulchra fuisse penē ridicula uideri possunt. Nam ut est à Diodoro proditum, paliuri ramusculis corpus obligabant, ceruicemq; cruribus annectebant, inde cadauer ipsum in eminentiori loco depositum.

positum, saxis & lapidibus obruebant, dein supra saxorum cumulum, nullo de suorum morte affecti dolore, capræ cornu deponentes cum risu abibant. Sextus Pyrrhonius eadem ferè omnia, nisi quod de paliuri ramo non meminit. In insulis quæ Baleari-

des à nostris, à Græcis Gymnasiæ uocantur, illud quidē moris fuit, ut eius qui esse desisset, lignis quibusdā corpus membratim in frusta conciderent, et mox cōcisum in uas componerent, tum demum saxorum et lapidum aceruo accumularēt, id quod Diodorus Siculus scriptum reliquit. At Nasamones,

Africana gens, sedētes uita functos sepeliebant, idq; maxime obseruabāt, ut cum quis animam efflare cōpisset, sedentem constituerent, ne supinus occumberet: quod scribit Herodotus. Silius uero Italicus, Nasamonas in mare sua cadauera, & in pelagus proiecisse cecinit. Panebi populi Libyæ cū eorum rex moriebatur, reliquum quidē corpus eius sepeliebāt, ut Stobæus tradit, caput uero abscissum & inauratum, in templo suspendebāt ac cōsecrabant. Nabathæi atq;

Arabes, necnon Sabæi defunctorum corpora stercoribus similia putabant, atque ideo regum suorum & ducum cadauera in sterquilinijs cœno fimoq; obtegebant, dein terra condebant. Massagetæ uero Scythi-

ea gens, eos miserrimos ac infelicitissimos pu-

55 LILII GRÆG. GYRALDI DE
tabant, qui infirmitate ac morbo decubantes morerentur, talesq; feris bestiisq; uorandos proijciebant. Vnde cū parentes & propinqui in senium uergerēt, iugulabāt, eosq; in frustra concisos, & ouium ac pecudū carne permixtos, in mensa appositos absumebant, satius rati à se illos, quàm à uermibus consumi. Idem fermè scribit Herodotus in primo. Septimius uero Tertullian. in libris aduersus Marcionem, institutum hoc Ponticis gentibus adscribit. Parentū, inquit, cadauera cum pecudibus cēsa conuiuio conuocant: qui nō ita decesserint, maledicta mors est. Colchos mortuos nō sepelisse scribit Stobæus, uerum ex arboribus suspendisse, quod genus sepulture aëreū fuit. Derbices gens Scythica Hyrcanis proximi, eos qui septuagesimū annum iam excessissent iugulabant, & in cōuiuijs appositos, necessarios & propinquos ad epulas conuocabant. abstinebant uero à uetularum carnibus, eas tātum præfocatas condebant. Atqui si ante id temporis spatium aliquis fato celsisset, non esse, sed terra condere solebant. Caspij, parentibus ubi septuagesimum annum instare uident, occludūt, illosq; arcte admodū obseruant, ut fame intereant. Alij tradunt, ubi ad id ætatis peruenerint, inter syluas in lectulo destitui, finē rei obseruantibus & prospicientibus suis. Quod si fortè suprā uolantes
aues

aves unguib. et rostro iacētes discerpserint, summam eos felicitatis gradū assecutos arbitrant. Si uero à canibus & feris dilanientur, eos quidē beatos ac felices existimāt, sed nō æque ut ij qui à uolucris discerpti sint. At si nec ab his neq; ab illis, eos perinde ac infelissimos lugēt.

Eruli, qui Danubij accolæ sunt, eam teste Procopio consuetudinē in sepeliendis suis habēt, ut senibus quidem & morbo male habentibus, fas nō esse existimarent diutius uitam producere. Verū ubi aliquis ita esset affectus, propinquos rogare cogebatur, ut se quantocyus ex humanis delerēt: tum uero proximi & cognati ingentem pyrā lignis struere, & super eam tanquā fastigiū quoddam, hominē mortī destinatū collocare. Adhęc aliquis nulla ei necessitudine cōiunctus, pugione illū cōficere, cognati ignē rogo iniicere, cremati ossa legere, terra cōdere, legibus obligant. At uero defuncti uxor, si non multo pōst iuxta uiri sepulchrū laqueo uitā finisset, perpetuæ ignominie nota inurebatur. Bactriani & Hyrcani suos ætate cōfectos canibus obijcere cōsueuere: quos quidē canes propterea publice alebāt, suq; linguę uocabulo sepulchrales uocabāt, q̃ immane facinus Nicanor apud Bactrianos Alexandri p̃fectus cū emēdare tētasset, penē, ut scribit Hiero. regnū amisit. De Hyrcanis quidem in hūc propē modum Cicero:

In Hircania, inquit, plebs publicos alit canes, optimates uero domesticos, atque pro sua quisque facultate canes parat à quibus lanietur, optimamq; eam censent esse sepulturam. Idem Sextus Empericus asserit. Sunt qui & canes ipsos sepulchrales ideo nuncupent. At D. Hieronymus non à canibus solum lacerari tradit, sed & uolucris seminuos lancinari, atque ut canit Lucretius, Vina uident uiuo sepeliri uiscera busto.

Tibareni qui Scythiæ populi sunt, quos senes dilexerunt, patibulis affigunt, id quod & Persas facere ait Sextus. Effedones Scythiæ & ipsi populi, parentum suorum funera cantibus læti prosequi dicuntur, conuocatisq; propinquorum cœtibus, cadauera ipsa dentibus laniant, pecorumq; uisceribus mixta, ut de Massagetis retulimus, conuiuijs inter epulas apponunt. Osse autem capitis quod cranium uocamus, & caluariam, poculi loco habent, quod & auro circumornāt, ut Solinus autor est & Mela. Alij Celtis hoc attribuunt, quod modo de capitis osse dixi. Aliter ab Herodoto traditur: ait enim, defuncti caput denudatum purgatūque inaurant, eoque pro simulachro utuntur, agētes illi quotānis maiores & hostias & cerimonias. Albanos montis Caucaſi incolas defunctorū curam nullam habuisse sunt qui tradant, eosq; cum opibus &

& pecunijs reliquisq; eorum rebus preciosis quibuscūque, parentes sepelire iam olim consueuerāt, ne scilicet diuitiæ post obitum relictæ defunctorum memoriam desideriumq; afferret, autor Strabo. unde & parum diuites fuisse à scriptoribus produntur.

Lotophagi Libyæ populī suorum cadauera in pelagusiacere consueuere, ea suasi opinione, minimum interesse humó ne an humore corpora dissoluātur. Pæonas

Laërtius in stagna suos iam uita fūctos projicere scriptū reliquit. Suos & Ichthyophagi, ut dictum est. Phryges igni cremare, ut Græci, consueuere, mox sepelire. Alia sacerdotum consuetudo, quos decem cubitis erectos sublimes constituūt super lapidum struem, nec ut cæteros defodiūt. quod idem scribit Srobæus. Apud Lycios non morem duntaxat, sed legem etiam fuisse accepimus, ut non nisi ueste muliebri lugerēt: idq;

ob eam rem factū, ut cultus deformitate commoti, se maturius à mœrore abducerent, cū luctum intelligerent efforminatū esse & mollem, & à uiri grauitate dignitatēq; maxime alienum. Thracum uaria sunt instituta, ut uarię quoque eorum gentes. Trausi enim qui inter eos connumerant, ubi in lucē infantes editi sunt, lugēt: ubi quis naturę concessit, læti atque hilares per iocum lætitiāq; humare soliti fuerunt, arbitrati eos ex tot ui

tæ incommodis liberatos. Stobæus & Caus-
 sianis hoc attribuit. Certe & Hesiodus qui
 & ipse Thrax fuit, natales hominum lugēs,
 ut ille ait, gaudet in funere. Getæ et ipsi
 Thraces, Gothi à plerisq; existimati, ut Hie-
 ronymus & Orosius scribunt, idem faciunt,
 à Zamolxi edocti. Fuit uero, ut scribit Hero-
 dotus, Zamolxis homo Pythagoræ quondā
 discipulus, qui in patriam reuersus, cum ani-
 maduerteret Thraces male uiuere & inscitē,
 eorum ipse edoctus Ionicum uiuendi ge-
 nus & mores, ipsis dedit & leges, docuitque
 et persuasit popularibus eas seruātibus, post
 obitum eos ad sese in eum locum ituros, ubi
 superstites omnium bonorū compotes es-
 sent futuri, per hoc diuinitatis opinionē cō-
 secutus, è Thracū se conspectu abduxit atq;
 euauit, maximo sui desiderio post se reli-
 cto. Ad hunc mittere consueuere cum naui
 quinq; remigum, nuncium quempiam ex se
 ipsis sorte delectum, præcipientes ea quibus
 ipsi tum indigerent, eumq; ita mittētes : eo-
 rum quibusdam negotium dabatur, ut tria-
 iacula tenerent, alijsq; comprehensis, eius
 qui ad Zamolxin mitteretur, manibus pedi-
 busq; hominem agitantes, in sublime iacta-
 rent ad iacula, qui si in præsens extingueretur,
 propitium sibi deum arbitrabantur: sin-
 minus, ipsum nuncium insimulabant, ad se
 auerantes malum illum esse uirum. Hoc insi-
 mulato

mulato, aliū mittebant, dantes adhuc uiuenti mandata. Sed præter hæc pleraq; alia de Zanolxi à Strabone tradūtur, deq; eius cultu, ut cæteros tum Græcos tum Latinos in præsentia scriptores præteream. Crestones & ipsi Thraciæ populi his superiores, id sepeliendi moris habent, ut quæ uxor magis à uiro dilecta sit, ea maectata cum uiro sepeliatur. Sed optimatum qui apud Thraces sunt, Herodotus hanc sepeliendi consuetudinem esse prodidit. Triduo, inquit, cadauer proferrunt, maectatisq; quotidie uictimis comessantur, mox deflēt, tum defuncti corpus crematum terræ mandant, congestoq; defuper tumulo certamina proponūt, sed singulorum tantum hominum, quæ *μονομαχίαι* dicūtur. Sed de Thracibus in uniuersum plura Pomponius & Solinus, qui ut sunt breuitatis studiosi, ita loquuntur: Vna, inquiunt, gens Thraces habitant, alijs alijsq; præditi & nominibus & moribus. Quidam feri sunt & ad mortem paratissimi, Geræ utique. Id uaria opinio perficit. Alij redituras putant animas obeuntium. Alij etsi non redeant, non extinguī tamen, sed ad beatiora trāsire. Alij timori quidem, sed id melius esse quàm uiuere. Iraque lugentur apud quosdam puerperia, natique deflentur, funera contra festa sunt, & ueluti sacra cantu lusūque celebrantur, Ne forminis quidem segnis est

animus: super mortuorum uirorum corpō
 ra interfici simulq; sepeliri uotum eximiū ha
 bēt: & quia plures simul singulis nuptę sunt,
 cuius id sit decus, apud iudicatuos magno
 certamine affectāt: moribus datur, estq; ma
 xime latum, cum in hoc contenditur, uince
 re. Mōrēt aliq; uocibus, & cum acerbissimis
 planctibus efferunt: at quibus consolari eas
 animus est, arma opesq; ad rogos deferunt,
 paratiq; ut dicitāt, cum fato, si detur in ma
 nus, uel pacisci uel decernere, ubi nec pugne
 nec pecunię locus sit, manētq; domi nō pro
 cis nupturę. Atq; hęc quidem ex Mela ma
 gis quā Solino. Macedonibus nullū tam
 solenne munus fuisse proditū est, quā su
 os sepelire. Gallorum in sepeliēdis cre
 mandisq; cadaueribus ritus his propē uer
 bis à C. Cæsare sexto belli Gallici commen
 tario refertur. Funera sunt, inquit, pro cul
 tu Gallorum magnifica & sumptuosa, om
 niaq; quę uiuis cordi fuisse arbitrantur, in i
 gnem inferunt, etiam animalia, ac paulo su
 pra hęc memoriam (hoc est, ipsius Cæsaris)
 serui & clientes, quos ab ijs dilectos esse con
 stabat, iustis funeribus confectis unā crema
 bantur. & hęc quidem Cæsar. Mirum uero
 est quod de iisdem tradit Pomponius: Aeter
 nas, ait, Druidas apud eos animas asserere,
 uitamq; esse alteram ad manes. Itaq; cū mor
 tuos cremant ac defodiunt, acta uiuentibus
 olim

olim negotiorum ratio, etiam & exactio crediti, defertur ad inferos, erantq; qui se in rogos suorum uelut unà uicturi libenter immitterent. At uero Massilienses inter Gallos olim eruditissimi, utpote à Græcis oriundi, eodem die quo funus esset elatum, domestico sacrificio adhibito, necessariorum accognatorum conuiuio celebrato luctum finire consueuere.

Germanorum uero funera ita describit Cornelius Tacitus, ut eorū nulla esset ambitio: id solum obseruarent, ut clarorum uirorum corpora certis lignis cremarētur, struem rogi nec uestibus nec odoribus cumularent: sua cuiq; arma, quorundam igni et equus adijciebatur, sepulchrum cespes erigebat, monumentorum arduū & peroperosum honorē & grauem defunctis aspernabantur, lamenta & lachrymas citò, dolorem & tristitiam tarde ponebant: formis lugere honestū. Vtriq; uero, hoc est, Germani & Galli hac tempestate, ut Christiani, Christianorū exequiis & ceremoniis mortuos sepeliunt.

Iudæorū consuetudinē esse corpora condere, quàm cremare, more Aegyptio, idem Tacitus autor est, quod & in Iudæorū sacris libris manifestius conspicitur: quem morem & hodie ab iis qui dispersi ac palantes, nullis certis sedibus uagantur, seruari uidemus. Condiri uero odoremamentis & aromatibus, candidisq; inuolui

linteaminibus, cum eorum, tum euangelica
 doctrina docet. Magnos autem adeò sum-
 ptus aliquādo in suis sepeliendis fecisse scri-
 bit Iosephus, ut plerique ea causā ad inopiā
 redigerent. Illud addit diuus Hieronymus:
 Flentes, inquit, usque hodie Iudæi, nudis pe-
 dibus in cinere uolutati, sacco induti, ex su-
 perstitione pharisæorum prius cibum len-
 tis accipiunt, signantes quali edulio primo-
 genita perdiderunt. Et meritò, ait Hierony-
 mus, quia resurrectionem CHRISTI nō cre-
 dentes, Antichristi parantur aduentui. Hoc
 quidem ille, qui & alio loco, libro scilicet in
 Hieremiā tertio: Mos, inquit, hic fuit apud
 ueteres, & usque hodie in quibusdam per-
 manet Iudæorum, ut in luctibus incidant
 lacertos, & caluitium faciant. quod & Iob
 fecisse legimus. Manifestius hoc propheta
 ipse: Non sepelientur, ait, neque plangen-
 tur, & non se incident, & neque caluiti-
 um fiat pro eis, & non frangēt inter eos lu-
 genti panem ad consolandum super mor-
 tuum, & non dabunt ei potum calicis ad
 consolandum super patre suo & matre, &
 domum conuiuij non ingredieris, ut sede-
 as cum eis & comedas & bibas. Quæ pro-
 phetæ uerba morem ostendunt, hæc facta
 fuisse in funeribus. Sepeliri uero in agris,
 & obstrui sepulchrorum ostia saxis & lapi-
 dum molibus, antiquis mos fuit, Nunc qui
 dem

dem ut plurimum exilia sunt, cippo tantum & gleba terræ contenti, uel regula fictiliue plintho, uel si qui magis, marmoreo lapide. Illud utique Iudæi religiose antiquitus obseruarunt, ut nec hostem quidem insensibilem dimitterent, nedum qui patibulo fuisset affixus. Turcarum quoque funera his addere par uisum est. Solent igitur qui inter Turcas optimates sunt, sua sibi sepulchra construere, ijs potissimum in locis, ubi solitarium sit solum, & nullo in uiridarijs tempore cultum, scilicet & in specubus: tametsi apud eos etiam sint cœmeteria, ubi populares passim & uulgares terra, ut nostri, obruuntur. Potentiorum, inquam, & optimatum funera eorum sacerdotes, quos patrio illi uocabulo Thalassianos uocant, pro hominis fortuna & conditione multi comitantur, identidem hoc carmen continentes, Deus est deus & uerus deus, & Magman dei nuncius. Effecerunt uero Turcæ cadauera in caput, ut Hebræi quoque, non in pedes, ut nos. Consequuntur funus necessarij ac propinqui, & post hos hinnientes equi, hamis quibusdam naribus affixis: & cum his humi tracta insignia & uexilla ducunt, & hastas fractas, & eiusmodi cætera. Nonnunquam & equos inuersis ephippijs constratos. At uero Turcarū reges alij templa & xenodochia

sibi pro sepulchris construunt, quibus & proventus annuos & redditus opulētos adscribunt, ad inopum & pauperum subsidia. Solent id quoque plerique eorū principes efficere, ut circum sepulchra platanos ceterasq; arbores uirentes serāt, simul & uiolas & halantium florum omne genus, addunt & his marmoreos titulos suis perscriptos literis. At uero Turcarū sepulchra oblecta sunt quedam, quedam detecta, hoc est, sub diuo, ut apud nos quoque. Primatū quidē sepulchra quotidie ferē nouis stragulis ac palliis obtegunt. Addunt & his diademata, quæ uulgo Turbant uocantur, uarijsq; omnia floribus inspargunt. Luctus uero funerum Turcæ finiunt tertio plerūq; die, & nonnunquā octauo, uocatis ad epulas & conuiuia amicis & propinquis, ubi & sermones habentur temporis & rei congrui. Non ideo tamen forminae, matres scilicet & uxores, sororesq; ac eiusmodi reliquæ à luctu cessant, qn̄ frequētius sepulchrum adeunt, suamq; sortem deflent, eiulatum nostratium haud parum imitantes. Atq; hactenus quidem paucioribus tibi quàm potui Turcarum funera sum executus. Nunc summatim nostra Christianorum instituta tibi attingam, quod ea notissima sunt. Defunctorū nos corpora, ut antiquitus Romani, lauamus, & ut cuiusque uitæ cōditio, proprio habitu, hoc est,

ut

ut pontifex pontificio, rex regio ornatu, uel ut sibi quisque testamento legato iussisset, induimus, & humanæ redemptionis insigni præeunte cruce, præcedentibus omnis ordinis sacerdotibus, ultimo loco subsequenti-
bus necessarijs & propinquis, pullatis attritisque, cadauere sandapila medio loco constituto, ad templa & cœmeteria deferimus, ubi de more peractis iustis, uel terra condimus, quod uulgare & plebeium est, uel marmoreis sepulchris, quod ciuilius, uel porphyreticis labris, uel aheneis, quod principum est & potentiorum: nonnulli etiam balsamo, alij sale & melle condiunt, & in templorum fornicibus arculis picatis cœratisue suspendunt, obtectis sericeis aureisue tegumentis, cum tamen illud à nostris maxime proprium existimetur, terram terræ reddere, quæ (ut canit Lucretius) quoniam omniparens eadem rerum est commune sepulchrum. Sed & apud Xenophontem Cyrus id sepulturæ genus commendat, quod & antiquissimum fuisse M. Tullius declarat.

Hactenus quidem, quantum memoria complecti potui, de uarijs gentium sepeliendi institutis disserui, quibus, ut puto, longe facilius Silij Italici carmina intelliguntur, quæ sunt in XIII. Punicorum, quo nullus, ut mihi quidem uidetur, uarios sepeliendi ritus breuius complexus est, ut eo loci facile

70 LILII GREG. GYRALDI DE
iures, oratoris partes eum quàm poëta po-
tius obinisse. Ita enim Scipionē cum Appij
umbra loquentem inducit:

-Nanque, inquit, ista per omnes
Discrimen seruat populos, uariatq; iacentium
Exequias, tumuli et cinerum sententia discors.
Tellure, ut perhibent, is mos antiquus Ibera,
Exanima obscœnus consumit corpora uultus,
Regia cum lucem posuerunt membra. probatū est
Hyrcanis adhibere canes. Aegyptia tellus
Claudit odorato post funus stantia saxo
Corpora, et à mēsis exanguē haud separat umbrā.
Exhausto instituit Pontus uacuare cerebro
Ora uirū, et longū myrrhata reponit in æuum.
Quid qui reclusa nudos Garamantes harena
Infodiunt? quid qui seyo sepelire profundo
Exanimēs mandant libycis Nasamones in oris?
At Cettæ uacui capitis circundare gaudent
Ossa (nefas) auro, et menses ea pocula seruant.
Cecropide ob patriam mauortis sorte peren.
Decreuere simul communibus urere flammis.
At gente in Scythica suffixa cadauera truncis,
Lenta dies sepelit putriliquētia tabo.

Hęc Silius. Sed iam sepulchrorū miracu-
la, quę toto terrarum orbe clarissima habita-
sunt, libello modum imponāt. Etenim super-
rius

rius gētes memorauimus, quarū in constrū-
endis monumentis ingens fuit ambitio, atq;
in primis Aegypti, cuius reges et pyramides
primi, & obeliscos, & irremeabiles struxere
labyrinthos. Nā et Hecatæus, qui tēpore La-
gi Thebas profectus est, ut fidelius Aegypti
historias cōscriberet, et post eum alij tradūt,
Aegyptiorum regū uetustissima sepulchra
talìa fuisse, ut eis nulla alia comparari pos-
sint. Aegyptij uero sacerdotes, quadraginta
septem regia monumenta commemorant,
quæ miraculosissima fuerint: ad Lagi tamē
Ptolemæi tempora decem et septem dunta-
xat superfuisse dicuntur. Celebrant item ea
in quæ Iouis concubinas Aegyptij cōditas
asserebāt. Verū illud multo maxime celebra-
tur, quod Simandij regis fuisse perhibetur,
cuius in præsentia formam tibi perscribam.
Eius sepulchri circuitus decē stadiorū fuit,
cuius aditus porta, quæ duorum fermē iuge-
rū latitudine, altitudine quadragintaquin-
que cubitorum fuit, uarijs constructa mar-
moribus. quamprimum ingressis offereba-
tur peristylus quaquauersum quatuor iu-
gerum, in quo pro columnis animalia sex et
decem cubitorum ad morem antiquum in-
sculpta fuerant. Tota uero superioris te-
cti structura ex duorū passuum lapidibus,
stellis dispositis colore caruleo, erat ador-
nata. Dein alter erat aditus & priori porta

non abfimilis, uerum ſculpturis multo copioſior: in cuius ingreſſu tres erāt ſtatue ingentes poſitæ, Memnonis (ut aiunt) opus: quarū una coloſſi inſtar erat altiſſimi, hinc & hinc puſillas duas filias, ut uidebatur, habens, mirabili tū nature, tū artis ingenio. Titulus in eo talis, Rex regū Simandius ſum. Si quis qualiſue fuerim, & ubi iaceā noſſe uelit, meorum aliquid operū exuperet. Erat & ſignū aliud matris uiginti cubitorū, in cuius capitis uertice tria regia ornamenta cū eſſent, id (puto) innuebāt, quod filia, uxor, & regis mater fuiſſet. Poſt hæc & alter peristylos erat lōge ſuperiore pulchrior, in quo Bactriana ipſius regis pugna erat efficta. In medio peristyli duo erant ingentes ſtatue ex unico marmoris fruſto cōfectæ, ad quas ex peristylo tres aditus patebāt: tum ædes erāt ſuſpenſæ columnis, & in ea lignæ ſtatue innumerabiles, hinc iudices & inde principes uidebātur. Dehinc ambulatorium, & regis ſignum deis immortalibus ex ſibi allatis tributis dona offerentis, quotq; annuatim milia ex tributo rex acciperet. Poſt hæc etiā fuit bibliotheca cum huiuſcemodi inſcriptione, Animi medicamentū. Et poſt ipſam bibliothecæ inſcriptionem, omnium deorum Aegypti imagines, & regis munera offerentis. Domus hæc ſequēbatur, in qua Iouis & Iunonis lectiſternia uiginti, & ſtatue regis ipſius

ipſius, ubi rex erat ſepultus. Circū hanc domum erāt habitacula uarijs depicta animalibus, quæ uerſus ſepulchrum aſcendere uidebantur. Circuibat monumentum aureus circulus unius cubiti craſſitudine, ambitu uero & circuitu trecentorū ſexagintaquinque, in quo dies anni, & aſtrorum curſus inſcriptus erat, quem circulum uſque ad Cambyſis tempora permāſiſſe teſtis eſt Diodorus Siculus. Et tale quidem Simandiꝝ regis monumentū fuiſſe legimus. Meridis uero regis ſepulchrum Labyrinthus fuit omnium maximus qui traduntur in Aegypto: de illo cum uarie à ſcriptoribus ſcribat, eorum opiniones non eſt quod hoc loco referam. Pyramidū quoqꝫ amplitudinem portentofam, ſepulchrorum cauſa cōſtruxit, ut Diodorus & Herodotus aliqꝫ affirmant, tametſi Plinius præter hanc & alias afferat. Sūt qui id operis Aegyptios ab Aethiopibus mutuatos exiſtiment, apud quos primū erectæ fuerunt. Sedenim pyramidū aliæ quidē trium laterum, aliæ quatuor fuiſſe, manifeſte ex autoribus colligimus. Illa autem inter reliquas celebrata eſt, quæ Amafidis regis fuiſſe creditur. Item ea quā ſibi Chemis rex poſuit, quem Cheopen, ni fallor, uocat Herodotus. Fuit & illa quæ Rhodopidis meretriculæ fuiſſe traditur, illius inquam Rhodopidis quā Charaxus Sapphus frater per-

ditè amauit : quam rem periniquo animo Sapphò tulisse, liquidò ex eius carminibus patet. Fallunt nonnulli, qui putauerunt Mycerini hanc fuisse pyramida, cum alia quidè illa fuerit : de quo & illud passim ferebatur, quod is fato functam filiam in boue lignea condidisset, & apud se, illius ut desiderium leniret, in aula regia asseruabat, iussitque ut qui mysterijs & sacris præessent, illi quotidie parentarent. Vidimus & ipsi Romæ, si non tantas, similes tamen, ut quæ C. Castij fuit. Fuerunt & obelisci aliqui eadem sepulchrorum causa erecti (ut Aegyptios taceamus) duo illi qui erant in monumento Augusti Romæ, ab Ammiano celebrâtur, quorum alterius hoc tempore ingentia frustra & crepidines repertæ sunt. Stat & adhuc qui in Vaticano à Claudio Cæsare positus fuit. Mausoleum uero in Caria ab Artemisia regina in Mausoli uiri & fratris memoriâ constructum, & inter septem orbis miracula repositum fuit: unde & apud Græcos de re magnifica prouerbiū *λαρινὸν τολμῶς*. Sed & Portenæ regis Labyrinthus apud Hetruriæ ciuitatem Clusium, sepulturæ loco ab eo rege positus fuit, in quo & pyramides addidit, ut ex Varronis autoritate Plinius recitat. Huius quidem Labyrinthi et hodie uestigia cernuntur. Quid? nōne notum est & urbes nonnullas conditas pro sepulchris? ut Antinoi

tinoi ciuitas ab Adriano constructa in dilecti adolescentis memoriam & monumentum. Quid? nōne Bucephalam ab Alexandro de equi sui nomine? Sed & flumina sepulchri loco nōnullis fuisse legimus, ut est de Tiberino apud Romanos. Nota est historia, ut apud Medos Hydaspes, de quo in Poëtis agemus. Item fluuius Pythopolites à sepulchro Pythæ regis, de quo Plutarchus agit. Maria etiam sepulchri loco fuere, ut Icarium, Aegæum, Hellepontus, Erythræum à summerfis sepultisque regibus nūcupata. Verum hoc de Erythra adnotaui, quod in Tyrina fuit non longe à Carmania sepultus, cum huiusmodi inscriptione: *Ἡς τῆς θαλάσσης τοῦ Εὐφράτης ὁ Νίνος βασιλεὺς τῆς Ἀσσυρίας*. Celebratur & apud barbaros Nini regis sepulchrum. Nam ut scribit Diodorus, sepultus fuit Ninus in regia, molis ingentis condito à se monumēto, nouem stadiorum altitudine. Cresias Gnidius nō nouem, sed decem prodidit: ex quo loco facile urbs tota spectari poterat. Vnde poeta Ouid. de Pyramo & Thysbe, qui mutuo amore cōcordes Babylone fugiebant, ita cecinit: Conueniunt ad busta Nini. quem locum admodum ieiunē exposuisse uidentur

76 LILII GREG. GYRALDI DE
interpretes. Laudat item Zarinæ sepulchrū
quæ Sacarum regina fuit. Erat uero pyramis
trilatera, quæ in summitate & altiore fastigio
colossus aureum habuisse fertur. Helenæ
Iudææ memorabile monumentū fuisse cum
Iosephus & Egesippus indigenæ, tum Græ-
cus Pausanias prodiderunt. Nitocris etiam
Assyriorum reginæ sepulchrum ea ratione
celebrat, quod posteros elusit, thesauros sub
eo mentita, quo multo post Darius est dece-
ptus: in eo enim multo labore effosso, has
litteras inscriptas reperit: Nisi pecunia esses
inexplebilis, & turpis lucri cupidus, nō de-
functorū urnas aperuisses. Sed pluribus hoc
Herodotus. Artachæi Xerxis præfecti me-
morabile quoq; fuit monumentū, quod ab
uniuerso illo Xerxis exercitu tellure conge-
sta cōstructus fuit. Sed et Sardanapali sepul-
chrum epitaphiumq; celebratū est. Nec mi-
nus & Cyri regis, quod non ad Aegyptiorū
regum luxum, rex potentissimus sibi para-
uit, sed ad plebeiam ferè mediocritatē: quod
cū Alexander recludi mandasset, nihil in eo
præter clypeū putrē, & arcus duos Scythicos
& acinacem reperit. Q. Curtius regem mira-
tum ait. Vberius tamē ab Arriano laudatur,
eiusq; Cyri epitaphiū. Commendatū quoq;
Augusti Cæsaris monumentum, quod Ro-
mæ lapide quadrato constructum legimus,
& arbore opertum perpetuò uirenti, in cuius

ius monumēti summitate Augusti ipsius sta-
 tua erat posita, cuius reliquię molis nō pro-
 cul à Tybri extabāt superioribus annis: ho-
 die qui marmora effodiūt, funditus penē di-
 ruere. Manet adhuc Adriani moles, quā bel-
 lis Gothorum penē disiectā, statuisq; ac si-
 gnis nudatam scribit Procopius, demum à
 Romanis pontificibus, postquam urbem
 Romam adepti sunt, instauratā, muris pro-
 pugnaculisq; & fossis munitā quā non Ty-
 bri alluitur, in arcis munitissimæ formā re-
 dauctam nunc cōspicimus. Nunc tibi mitto
 Iouis sepulchrum, quod fabulosum multis
 est carminibus decantatum, ut cum alij tum
 Picus noster in suis commētarijs luculenter
 ostendit. Mitto & Taphosirin urbem in Æ-
 gypto, in qua sepultum Osirin nomen indi-
 cat. Mitto et Serapidis sepulchrū quod Ruf-
 finus, Alcmenæ qđ Plutarchus, Isidis quod
 Diodorus, commemorant. Mitto & Maho-
 metis, uel ut rectius uocat Magmedis, Tur-
 earum prophetæ, quod ex Magnetis forni-
 ce & chalybe aëre suspenso uulgus fabula-
 tur. Mitto & alia penē innumerabilia, diuo-
 rum, pontificum, Cæsarum, regum. Sed non
 sine piaculo illud præterierim, quod omnes
 summo cultu summāq; reuerentia, si minus
 corpore, animis saltem purgatis adire debe-
 mus, quod est in Iudææ urbe Hierosolymā;
 CHRISTI dei & Seruatoris nostri, cuius o-

possessores essemus, qui eius nomine, utinā
non immerito, Christiani nuncupamur.

Haec tibi de sepulturis & uario sepe
liendi ritu CAROLE disserui: scio plurima
me fugisse, multa tamen de industria prateri
ui: quæ tamē non ascripisse, minoris sint mo
menti. Quod si studium hoc nostrū aliqua
ex parte tibi nō aspernabile uisum fuerit, mul
tum mihi collatum arbitror, præcipue cū
te tuapte natura & instituto ad bonas artes
semper propēioris animi fuisse intelligam,
tēque ab auunculo tuo uiro integerrimo ac
probatissimo, nō declinare conspiciam. Su
perest uero mi Carole, ut quoniam morta
lenobis contigit corpus, animus uero im
mortalis, enitatur ut animi memoriā post
mortem relinquamus immortalem, dumq̃
sepulturas hasce legimus, earum iacturā fa
cilem esse putemus: quin illud potius aga
mus quod Pericles ait, ut exuti mortalitate,
sine sepulchro, sine etiam titulo, si ita cōtin
gat, nostri memoriam magis apud Deū im
mortalem in cælo, bonorum omnium ope
rum remuneratorem, quā in sepulchris &
marmoratis eorum inscriptionibus conser
uari putemus, mortisq̃ ipsius memores sem
per dum uiuimus simus. Nam nec aliam ob
causam, ut à principio diximus, summum in
philosophia finem Platonem in assidua mor
tis cogitatione consuisse uidemus, nisi quod
per

VARIO SEPEL. RITV LIB. 79

per eam & uitia fugimus, & ad uirtutes ac-
cēdimur, quibus rebus in supremi et tremen-
di tempore iudiciij, unā cum corporibus nō
iam mortalib. surrecturi, donati illustri sem-
piternoq; domicilio, cum Deo glo-
riosissimo optimoq; æternū
beato æuo perfruemur.

**DE SEPVLCHRIS ET VA-
rio sepeliendi ritu libelli finis.**

